

Quityi nchca tyucuaa nu nguscua San Pablo ndyaa ca slo ñati ji'i Jesucristo nde quichi Corinto

1 Pablo laca na'. Se'i ti ndi'i na' ca nde lo'o Timoteo tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo. Nscua ya quityi re cha' caa slo lcaa cu'ma ca quichi Corinto nu tsa tlyu ti ndyu'ni tlyu ma ji'i ycu'i Ndyosi, lo'o jua'a tyaa quityi re slo lcaa ñati nu ntsu'u cha' ji'i lo'o ycu'i Ndyosi tyucui ña'a loyuu su cuentya Acaya. Cua nda ycu'i Ndyosi cña 'na cha' tsa'a na' chcu'i na' lo'o ngu' xa' quichi ca tyijyu' la, lcaa cha' nu ji'i Jesucristo. ²Cua nti' tsa ya cha' ña'a ti cua'ni ycu'i Ndyosi Sti na cha' tso'o lo'o ma, cha' cua'ni Ni cha' ti ti tyi'i tyiquee ma xqui'ya Jesucristo nu Xu'na na.

Nxtyucua tsa ycu'i Ndyosi ji'na lo'o quiña'a tsa cha' ti'í ndyacua ji'na

³Cua'ni tlyu na ji'i ycu'i Ndyosi nu laca Sti Jesucristo nu Xu'na na, xqui'ya cha' tya'na ti' Ni ña'a Ni ji'na, lo'o jua'a nxtyucua tsa Ni ji'na lo'o ndyacua cua ña'a ca cha' ti'í ji'na. ⁴Nu nxtyucua Ni ji'na ni, jua'a ndu'ni Ni cha' tiya' la taca xtyucua na ji'i xa' ñati, nu lo'o tyacua cua ña'a ca cha' ti'í ji'i ngu'; ñi'ya lo'o ngxtyucua ycu'i Ndyosi ji'na, la

cui' jua'a taca xtyucua na ji'i xa' ñati li'. ⁵Ñi'ya lo'o ngua'ni lya' ti' ñati ji'i Cristo tya sa'ni la, jua'a nda ngu' quiña'a tsa cha' ti'í ji'na juani, nu lo'o nchcui' na cha' ji'i Cristo; pana ña'a ti nxtyucua tsa Cristo ji'na, la cui' hora lo'o nchcube' na. ⁶Masi tyacua cha' ti'í ji'i ya, masi lya' ti' ngu' ji'i ya, xqui'ya cu'ma laca cha' ti'í bi', cha' taca xtyucua la ycu'i Ndyosi ji'i ma cha' caja ñi'ya clyaa ma ji'i nu cuxi li'. Nu lo'o xtyucua Ni ji'i ya ni, xqui'ya cu'ma ndu'ni Ni jua'a li', cha' caja ñi'ya xtyucua ya ji'i ma; jua'a ta Ni juersa ji'i ma cha' lo'o cu'ma talo ma ji'i cha' ti'í, la cui' ña'a cha' ti'í nu ndyaca ji'i ya. ⁷Ndyi'u tsa ti' ya ji'i cu'ma. Jlo ti' ya cha' ñi'ya ndyu'ni lya' ti' ngu' ji'i ya, jua'a cua'ni lya' ti' ngu' ji'i ma; pana ñi'ya nxtyucua Ni ji'i ya, jua'a xtyucua Ni ji'i cu'ma.

⁸Cu'ma tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo, cua nti' ya cha' caca cuayá' ti' ma ñi'ya ngua lo'o ngujui cha' ti'í ji'i ya ca quichi su ndyaa ya ca loyuu su cuentya Asia, cha' tlyu tsa cha' cuxi nu ndyacua ji'i ya nu ngua li'. Ná jlo ti' ya tsiya' ti ñi'ya caca cha' tyijiloo ya ji'i cha' cuxi

bi' nquicha'; ngua ti' ya cha' nga'aa tyu'ú ya, ⁹cha' cua ndyalaa tyempo nu cua cajaa ti ya. Pana jua'a ngua cha' tso'o la jlya ti' ya ji'i sca ti ycu'i Ndyosi, cha' nchca ji'i Ni cua'ni Ni cha' tyu'ú ñati' chaca quiya' masi cua ngujuu ngu'; bi' cha' nchca ji'i Ni cua'ni lyaá Ni ji'na, si'i na culacua ti' na cha' ycu'i ca ti na ntsu'u cha' cua'ni na cha' clyáa na laja cha' cuxi bi'. ¹⁰Cua ngua'ni lyaá ycu'i Ndyosi ji'i ya tyempo bi', cha' ná ngujuu ya, masi cuxi tsa ngua cha' ca bi'; lo'o jua'a tya cua'ni lyaá la Ni ji'i ya ca nde loo la. Cua ngusñi ya cha' ji'i ycu'i Ndyosi, bi' cha' jlya ti' ya ji'i ycu'i Ni, cha' ña'a ti tya cua'ni lyaá Ni ji'i ya. ¹¹Lo'o jua'a taca xtyucua ma ji'i ya nu lo'o chcui' ma lo'o ycu'i Ndyosi cuentya ji'i cuare. Tucua Ni cha' nu chcui' ma lo'o Ni, cha' tyuu tya'a ma; li' cua'ni Ni cha' caca tso'o ji'i ya. Lo'o li' tyuu tya'a ma taca tya ma xlya'be ji'i ycu'i Ndyosi cuentya ji'i ya, nu lo'o cua ngulaá ya ji'i nu cuxi.

Ná ngua ji'i Pablo tsa nde Corinto

¹²Tso'o tsa nti' ya cha' xcui' ngua'ni tyucui tyiquee ya lo'o ma, xcui' nda ya cha' liñi lo'o ma, ñi'ya nu ngua'ni ya lo'o xa' ñati; jua'a nti' ya. Ngua ji'i ya cua'ni ya jua'a lo'o ma xqui'ya cha' lye tsa ngua'ni tya'na ti' ycu'i Ndyosi ji'na laja ti; si'i cha' nda'ya cha' hique ti ya, bi' cha' ndu'ni ya jua'a. ¹³⁻¹⁴Tsa lo cua ti cha' nguscua ya lo quityi nu caa slo ma, sca cha' nu taca chcui' cu'ma, sca cha' nu taca ca cuayá' ti' ma. Masi juani cua ngua cuayá' ti' ma xi, pana cua nti' ya cha' tya

caca cuayá' tso'o la ti' ma cha' bi'. Lo'o tyalaa tsa bi', nu lo'o caa Jesús nu Xu'na na chaca quiya', li' caca tso'o tyiquee ma ña'a ma ji'i ya; jua'a cuare tso'o ca ti' ya ña'a ya ji'i ma ca li'.

¹⁵Jua'a ngua ti' na', bi' cha' ngulacua ti' na' tsa'a na' slo cu'ma tya clyo. Ná tyiquee' tsa na'a na' ji'i cu'ma tucua quiya' ngua ti' na' nquicha', cha' ca tso'o cresiya ji'i ma. ¹⁶Clyo ngua ti' na' tyeje tacui na' nde su ndi'i ma tyucui lo'o ndya'a na' ca Macedonia. Nu lo'o ngxxyuu na' ndya'a na' ca Macedonia bi', tya na' ca su ndi'i ma chaca quiya', cha' caca xtyucua cu'ma jna' tsa'a na' nde tyucui Judea, ngua ti' na'. ¹⁷Pana lo'o ná yaa na' slo cu'ma ni, li' ngua ti' ma cha' ná ngulacua tso'o ti' na'. Ná tso'o cha' chcui' ma cha' laca na' sca ñati' nu nchcui' tucua ti cha'; nu lo'o ngüiñi tyucui 'na tya clyo, ná nñilo'o na' ji'i ni sca ñati. ¹⁸Cua jlo ti' ycu'i Ndyosi cha' ná nchcui' ya tucua cha' lo'o cu'ma, ñi'ya si nacui ya cha' jua'a laca, lo'o li' nacui ya cha' si'i jua'a. Ná ndu'ni ya jua'a, ¹⁹cha' nu Jesucristo bi', nu sca ti Sñi' ycu'i Ndyosi ni, si'i tucua cha' ntsu'u tyiquee Ni. Cua nchcui' ya cha' ji'i Ni su ndi'i cu'ma, lo'o na', lo'o Silvano, lo'o Timoteo, nchcui' cua cha' ji'i Ni. Ná chcui' Ni cha' si'i jua'a laca sca cha' si cua nchcui' Ni tsaca quiya' cha' jua'a laca cha' bi'. Sca ti Cristo laca nu chañi cha' nchcui' Ni cha' liñi, ²⁰sca ti nu Cristo bi' nu ndu'ni cha' chañi cha' tyu'u tucua laca cha' nu nda ycu'i Ndyosi lo'o na; bi' cha' xqui'ya Jesucristo taca chcui' na: "Amén,

jua'a caca cha' lacua". Jua'a ñacui na laja lo'o ndu'ni tlyu na ji'i ycu'i Ndyosi. ²¹Ycu'i Ndyosi laca nu ngua'ni lo'o ya cha' ngusñi tso'o ya cha' ji'i Cristo, lo'o jua'a ngua'ni Ni lo'o cu'ma; na cua ngua'ni ycu'i Ndyosi cha' laca na ñati ji'i Ni. ²²Ndi'ya laca ñi'ya si ngusta ycu'i Ni sca cuayá' nu ji'i Ni hichu' na, nu lo'o nda Ni Xtyi'i ycu'i Ni nu ndyanu ne' cresiya ji'na. Xtyi'i ycu'i Ndyosi laca nu nda ycu'i Ndyosi ji'na yala la, cha' caca cuayá' ti' na cha' chañi cha' cua'ni Ni lo'o na lcaa ña'a cha' nu nacui Ni cha' cua'ni Ni.

²³Ná nguta'a na' quichí tyi ma tu'ni, cha' ná nti' na' cha' caca ñasi' na' ji'i cu'ma. Chañi cha' xqui'ya cha' bi' ti, bi' cha' ná ndya'a na' ca slo ma li'. Cua jlo ti' ycu'i Ndyosi cha' bi'. Qui'ya ycu'i Ndyosi cresiya 'na si ná chañi cha' nu nchcui' na' re. ²⁴Pana tso'o la masi si'i xqui'ya cuare ti taquiya' ma cha' ji'i ycu'i Ndyosi, cha' ne' tyiquee ycu'i ca ma cua ngusñi tso'o ma cha' ji'i Jesús. Na cua nti' ya xtyucua ya ji'i ma cha' ca chaa la ti' ma laja lo'o ndyu'ni tlyu ycu'i ca ma ji'i Jesús.

2 Bi' cha' ngulacua ti' na' cha' nga'aa su'ba na' cha' xñi'i ti' tyiquee ma lo'o tsa'a slo ma chaca quiya'. ²Ndi'ya laca cha': tso'o tsa nti' na' lo'o ña'a na' ñi'ya nu ndyu'ni cu'ma; cua nda na' cha' xñi'i ti' ji'i ma tsaca quiya', bi' cha' ná tso'o si jua'a cua'ni na' chaca quiya', ³cha' jua'a ngua cha' nu nguscua na' lo' quityi bi' tya tsubi' la. Ná nti' na' tsa'a na' slo cu'ma nquicha'; ná tyiquee' cua'ni ma cha' ca xñi'i ti' na', ngua ti' na'. Pana tso'o la si

tso'o ti caca tyiquee na', cha' jua'a si tso'o ntsu'u tyiquee na', lo'o cu'ma tso'o ti caca tyiquee ma li', ngua ti' na'. ⁴Nu lo'o nguscua na' quityi bi', quiña'a tsa ngulacua ti' na' li'; xñi'i tsa ti' na' ngua li', hasta ndyunaa na' xqui'ya cu'ma. Pana si'i cha' ca xñi'i ti' cu'ma nguscua na' quityi bi'; ngua ti' na' cha' ca cuayá' ti' cu'ma cha' ntsu'u tsa tyiquee na' ña'a na' ji'i cu'ma, bi' cha' nguscua na' quityi bi'.

**Tyu'u cha' clyu ti' ji'i cu'ma
lo'o ngu' cuxi bi'**

⁵Cua ngua xñi'i ti' ma xqui'ya cha' cuxi nu ngua'ni nu ñati bi'. Lo'o ngua'ni yu jua'a ni, si'i sca ti na' ngua xñi'i ti' na' li'; lo'o lcaa cu'ma ngua xñi'i xi ti' tyiquee ma xqui'ya cha' cuxi bi'. Pana juani nga'aa ntsu'u cha' cuxi bi', bi' cha' nga'aa nti' na' cua'ni tyaala na' ji'i cu'ma. ⁶Cuayá' tsa cha' nu ngua'ni cu'ma lo'o yu bi', cha' cati xqui'ya yu bi', nu lo'o ndyu'u ti'i ma tsa tlyu ti nu ngua li'. ⁷Bi' cha' juani cui'ya cu'ma cha' clyu ti' ji'i yu bi', xaala' ma cresiya ji'i ma lo'o yu, cha' ná chcuna' chalyuu ji'i yu bi' xqui'ya cha' xñi'i tsa ti' yu. ⁸Ndiña ya cha' clyu ti' ji'i ma juani cha' xtyucua ma xi ji'i yu bi', cha' ca cuayá' ti' yu cha' ña'a ti tya ntsu'u tyiquee ma ña'a ma ji'i yu. ⁹Cua laca nguscua na' quityi bi', cha' lijya slo cu'ma, cha' ngua ti' na' quijeloo cha' 'na si chañi cha' ji'i ma cha' cua'ni cu'ma ñi'ya nu ni na' ji'i ma li'; ná jlo ti' na' nquicha', si tyaja'a cu'ma cua'ni ma jua'a. ¹⁰Lo'o na', cui'ya na' cha' clyu ti' ji'i yu bi', si cua ngua'ni clyu ti' cu'ma ji'i yu. Lo'o

cu'mā cua ngua'ni yu cha' cuxi bi', pana na' ngüi'ya cha' clyu ti' jil'i yu bi' cuentya jil'i ma, masi tyijyu' ndi'i na', masi sca ti Cristo ndu lo'o na'. Bi' cha' jua'ā culacua tso'o ti' mā lacua, ¹¹cha' ná caca tyijiloo nu xña'ā nu naa Satanás ji'na; cua jlo tsa ti' na cha' tajua' tsa nu xña'ā bi'.

**Ngulacua tsa ti' Pablo
nga'ā yu ca quichi Troas**

¹²Ndya'ā na' ca quichi Troas tya tsubi' la, ndyaa cacha' na' cha' jil'i Jesús jil'i ngu' quichi bi'. Lo'o jua'ā ngua li', cha' tso'o tsa ndyuna ngu' quichi bi' cha' jil'i ycu' Ndyosi, xqui'ya cha' cua nda ycu' nu Xu'na na chacuayá' 'na cha' cua'ni na' cña jil'i Ni ca ndacua. ¹³Pana ná ndalo na' ca bi', cha' ngulacua tsa ti' na' ni cha' laca bilya tyalaa Tito tya'a ndya'ā ya cña slo na'; bi' cha' yala ti ngusalya' na' lo'o ngu' quichi bi'. Li' tya ndyaa la na' nde loyuu su cuentya Macedonia.

Ntijiloo na jil'i nu cuxi xqui'ya Cristo

¹⁴⁻¹⁵Ndya tsa na' xlya'be jil'i ycu' Ndyosi cha' stu'ba cha' ji'na lo'o Cristo. Laca cha' ñi'ya si ndya'ā lo'o ycu' Ndyosi ji'na ndya'ā qui'i ti na calle, cha' ndyu'ni chi Ni loo Jesucristo cha' cua ntijiloo yu jil'i nu cuxi. Jua'ā ji'na ta Ni su tya'ā na laja ñati bi', cha' lo'o na nsañi na cha' jil'i ycu' Cristo ca slo lcaa ñati; ndacha' na cha' jil'i ycu' Ndyosi ca slo ñati, masi nchcui' na lo'o ñati nu nti' clyaā jil'i nu cuxi, masi nchcui' na lo'o xa' ñati nu ná nti' cuna cha' tso'o bi'. Pana ñi'yā laca sca na tyixi xtyi'i nu nda xtyi'i ntyucua lcaa se'i, jua'ā laca cña nu ndu'ni

na cuentya jil'i ycu' Ndyosi. Ndiya tsa ti' ycu' Ndyosi jil'i, la cui' jua'ā ndiya ti' Ni cña nu ndyu'ni Cristo nde chalyuu xqui'ya na. ¹⁶Ñati nu chiya'ā tsa ndu'ni ni, ná ndiya' ti' ngu' cha' nu nchcui' na tsiya' ti; na ndacane la cha' bi' jil'i ngu' cha' cua chcuna' ti chalyuu jil'i ngu' xqui'ya cha' cuxi nu ndyu'ni ngu'. Pana ñati nu nti' clyaā jil'i nu cuxi ni, xa' ña'ā ndu'ni ngu' bi'; cua jlo ti' ngu' cha' ntsu'u chaca chalyuu tso'o la nu caja jil'i ngu'. Ntsu'u tsa ñati nu ná caca cua'ni cña bi'; pana cuare ni, taca cua'ni ya jil'i chacuayá' jil'i ycu' Ndyosi. ¹⁷Si'i ngana ndyu'ni ya lo'o cha' jil'i ycu' Ndyosi bi', si'i na nchcutsa'ā ya jil'i lo'o xa' la cha'; tyucui ti' tyiquee ya nchcui' ya lo'o ñati ñi'yā laca si na ndi'i ycu' Ndyosi slo ya, xqui'ya cha' ycu' Ndyosi laca nu ngua'ā loo jil'i ya cha' cua'ni ya cña bi' cuentya jil'i Cristo.

**Nde laca sca cha' nu
cua nguxana ca ti**

3 Ná nchcui' tyucuaa ti' ya lo'o cu'mā. Ná nti' ya cha' chcui' mā cha' tlyu tsa ñati laca ya. Lo'o ndya'ā ya slo ma, ná ntsu'u cha' qui'ya ya sca quityi nu ñacu' cha' tso'o ti ndyu'ni ya cña; jua'ā lo'o ndyaa ya chaca se'i, ná ntsu'u cha' jña ya sca quityi jua'ā jil'i ma. ²Ná ntsu'u cha' tyu'ú quityi jil'i ya jua'ā, cha' taca ña'ā ngu' jil'i cu'mā. Cua jlo ti' ngu' cha' xqui'ya cuare tso'o tsa ndyuna mā cha' jil'i Jesús, jlo ti' ngu' cha' ntsu'u tsa tyiquee ya ña'ā ya jil'i cu'mā. ³Cristo ngua'ni cña bi' ne' cresiya jil'i cu'mā, nu lo'o nda Ni jil'i cua cha' ndyaa ya ca su ndi'i ma; bi' laca sca cña jil'i Xtyi'i ycu'

Ndyosi nu lu'ú ca, nu ngua'ni Ni ne' cresiya ji'i cu'ma ñati chalyuu, ni si'i cha' nscua sca cha' chu' quee cuaja' ti.

⁴Taca chcu' na jua'a, cha' tlyu tsa ndyaca tyiquee na xqui'ya cha' jly'a ti' na ji'i ycu' Ndyosi, cha' cua ngusñi na cha' ji'i Jesús. ⁵Cuentya ji'na, ná nchca ji'na cua'ni na cña ji'i ycu' Ndyosi tsiya' ti; pana ycu' Ni ndu'ni Ni lo'o na cha' taca ji'na cua'ni na lca lo cña ji'i Ni nu ndyu'ni na. ⁶Laca bi' sca cha' nu cua nguxana ca ti, sca cña nu ndyu'ni Xtyi'i ycu' Ndyosi laca. Ná laca bi' ñi'ya laca sca cña nu ndacane ti quityi cusu' ji'na cha' cua'ni na. Ndyijii na xqui'ya yabe' nu ntsu'u ji'na xqui'ya cña nu nclyo quityi cusu' bi' ji'na, pana juani ndyiji chalyuu cucui ji'na xqui'ya Xtyi'i ycu' Ndyosi.

⁷Cña nu ngulo Moisés ji'i ngu' bi' cuentya ji'i ycu' Ndyosi ni, chu' quee cuaja' nscua cha' bi'; nguscua Ni letra hichu' quee cuaja' bi', cha' chcu' ngu' lo. Ndubi tsa ña'a xee ji'i ycu' Ndyosi ngua, nu lo'o nda ca ti Ni cha' cusu' bi'; hasta tyucui ña'a loo nu cusu' Moisés ndubi tsa ña'a ngua, ni nga'aa ngua ña'a tya'a ngu' Israel ji'i loo nu cusu' bi'. Pana yala ti nteje tacui cha' bi', xtyi' ti nguliji xee bi' loo yu li'. Lo'o xee ndubi ndyalaa cha' cusu' bi' lacua, masi xcu' jua'a ndyijii ñati lo'o yabe' nu ntsu'u ji'i ngu' xqui'ya cña nu nclyo cha' cusu' bi'; ⁸pana juani tlyu la cha' ndyaca nu lo'o nda na cha' ji'i Jesús lo'o ñati, lo'o li' ndu'ni Xtyi'i ycu' Ni cña ne' cresiya ji'i ngu' bi'. ⁹Cña nu nclyo cha' cusu' ni, bi' ndu'ni cha' quijeloo qui'ya nu

ntsu'u ji'i ñati; ntsu'u cha' chcube' ngu' li', masi ndubi tsa ña'a xee nu ngua ca su ntucua quiya' cha' cusu' bi'. Bi' cha' juani tlyu la cha' laca cha' ji'i ycu' Jesús bi', cha' jua'a ndyaca lubii cresiya ji'na cuentya ji'i ycu' Ndyosi xqui'ya Jesús bi'.

¹⁰Juani tlyu la cha' tso'o ndyaca ca su ndi'i na, bi' cha' nga'aa ña'a na ji'i cha' tso'o nu ngua ji'i cha' cusu' bi', masi tso'o tsa ña'a ngua cha' bi' tya clyo la. ¹¹Xti ti tyempo ndalo nu cha' cusu' bi', masi tlyu xi xee ngua lo'o tya lyiji calo cha' bi'. Pana tyucui tyempo nu lijya nde loo la, ná nga'a cha' tye cha' nu nguxana ca ti bi' juani; tlyu la cha' laca bi' tsiya' ti.

¹²Lo'o juani nga'aa ntsii na chcu' na lo'o ñati, cha' jlo ti' na cha' tso'o tsa laca cha' ji'i Jesús nu nchcu' na re. ¹³Nga'aa nti' cha' tyacu' sca late' loo na ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Moisés nu ngua sa'ni bi', cha' ná ña'a ngu' Israel loo yu lo'o nguliji xee bi' jua'a ti. ¹⁴⁻¹⁵Ndyacu' tsa cha' hique ngu' Israel nu ngua li', cha' ná ngua cuayá' ti' ngu' cha' ji'i ycu' Ndyosi tsiya' ti. Masi chalyuu juani, jua'a laca lo'o quityi cha' jo'ó nu nguscua jyo'o Moisés, la cui' cña nu ngulo ycu' Ndyosi ji'i ñati nu ngua sa'ni bi'; nu lo'o chcu' ti ngu' judío lo quityi cha' jo'ó bi', ña'a ti ná nchca ca'ya cha' bi' hique ngu' bi'. Tsiya' ti taca ca'ya cha' bi' hique ngu' lo'o xñi ngu' bi' cha' ji'i Jesús; li' saala Ni hique ngu' cha' cuna tso'o ngu' cha' ji'i Ni. ¹⁶Pana lo'o xñi na cha' ji'i ycu' nu Xu'na na, li' tye cha' nu ndyacu' hique na. ¹⁷Lo'o nchcu' ca ti quityi re cha' ji'i nu "Xu'na na", bi' nti' ñacu' cha' Xtyi'i ycu' Ndyosi

laca nu bi'. Lo'o jua'a nu lo'o laca Xtyi'i ycu'i Ndyosi nu Xu'na na loo ji'na, nga'aa tucui caca ji'i tatsaa ji'na cha' cua'ni na cua ña'a ca cña cuxi li'. ¹⁸Jua'a laca cha' ji'na, lcaa na lo'o tya'a na nu ntsu'u cha' ji'na lo'o Jesús, tyaca' tyijyu' cha' cua nda nu Xu'na na xee nu tyu'u loo na. Pana ná nga'a cha' tyacu' sca late' loo na, cha' la cui' cha' tlyu bi' laca nu ña'a ti tya lye la ndyu'ni cña lo'o na cha' cha'a tyucui ña'a na, cha' caca na ñi'ya laca ycu'i Ndyosi nu Xu'na na tsiya' ti. Ca slo ycu'i nu Xu'na na nu laca Xtyi'i bi', ca bi' ndyu'u nu cha' tlyu bi'.

4 Bi' cha' ná nchca taja ti' ya ji'i cña nu ndyu'ni ya. La cui' ycu'i Ndyosi laca nu cua nda cña bi' ji'i ya, xqui'ya cha' tya'na ti' Ni ña'a Ni ji'i ya. ²Cua ngxu'tyanu ya ji'i lcaa cha' cuxi nu ndyu'ni ngu' cuaana ti, lcaa cha' nu ntyuju'u tsa ti' ngu' cua'ni ngu' ji'i. Si'i na ññilo'o ya ji'i ngu', la cui' jua'a ná nchcutsa'a ya cha' ji'i ycu'i Ndyosi lo'o xi xa' la cha', nu lo'o nchcui' ya cha' bi' lo'o ngu'; tso'o ti nclyu'u ya tyucui cha' ji'i Jesús ji'i ngu'. Lo'o jua'a cha'ni tsa laca cha' bi', cha' jua'a caca cuayá' ti' lcaa ñati' cha' tyucui tyiquee ya ndu'ni ya cña ji'i ycu'i Ndyosi; jua'a nti' ycu'i Ni ña'a Ni ji'i ya. ³Lo'o li' si ntsu'u ñati' nu ñacu'i cha' tucui tsa ndyu'u cha' tso'o ji'i Jesús nu nchcui' ya lo'o ngu', li'ni la ñacu'i na li' cha' ñati' bi' laca nu nguna' ndu'ni, bi' cha' ná nchca cua'a jyaca' ñati' bi' ji'i cha' bi'. ⁴Ná ntaja'a ngu' bi' xñi ngu' cha' bi' xqui'ya nu xña'a nu ñilo'o ji'i ñati' chalyuu. Ndacu' nu cuxi bi' cha' ji'i ngu' cha' ná cuna ngu' cha'

tso'o nu cuentya ji'i Cristo, bi' cha' ná nchca tyanu xee lubii ji'i Cristo ne' cresiya ji'i ngu' bi'. Tlyu tsa cha' laca ji'i Cristo; lcaa cha' nu ntsu'u ji'i Ni, stu'ba ntsu'u cha' ji'i Ni lo'o ycu'i Ndyosi Sti Ni ca su ntucua Ni juani. ⁵Nu cha' nu nda ya lo'o ngu' ni, si'i cha' ji'i ycu'i ca ya nchcui' ya. Ndi'ya laca cha' nu nchcui' ya lo'o ngu': Jesucristo laca Xu'na tyucui ña'a nde cua, lo'o la cui' Ni laca Ni loo ji'i tyucui ña'a nde chalyuu. Bi' cha' ñacu'i ya cha' xqui'ya Jesús nu Xu'na na ndyu'ni ya cña cuentya ji'i ma. ⁶La cui' ycu'i Ndyosi laca nu nda xee lubii ji'i Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'na; bi' cha' caca cuayá' ti' na lcaa cha' tlyu nu tso'o tsa nu ntsu'u ji'i ycu'i Ndyosi, la cui' ti cha' nu nchca tii na cha' ndyu'ni Ni cña ne' cresiya ji'na nu lo'o xñi na cha' ji'i Cristo. Ycu'i Ni ngulo Ni cña cha' tyucua xee ca su ngua chalyuu talya nu ngua tya sa'ni la.

Ndi'ya tyi'i na nde chalyuu lo'o ngusñi na cha' ji'i ycu'i Ndyosi

⁷Masi tlyu tsa cha' tso'o nu ntsu'u ne' cresiya ji'na xqui'ya Cristo, pana ñati' chalyuu ti laca na, si'i na nguula tsa ti' na ycu'i ca na. Ñi'ya laca sca quityu' nu ndya' lo'o yuu ti nu xtyi'i ti ncla'a, jua'a ti laca na. Tso'o la jua'a, cha' li' taca ca cuayá' ti' na cha' sca ti ycu'i Ndyosi laca nu lcaa cña nchca ji'i Ni; nga'aa si'i ycu'i ca na nu nchca ji'na. ⁸Lcaa ti se'i su ndya'a ya, tlyu tsa cña ndyacua ji'i ya, pana ná nchca tyijiloo nu cuxi ji'i ya. Lu'ba ti nclyacua tsa ti' ya, pana ná nchca taja ti' ya lo'o xñi'i ti' ya. ⁹Ntsu'u tsa tya'a cusuu ya, pana la cui' ti

cha' ná lyiji tya'a tso'o ya. Masi ntsu'u ngu' nu ndyu'ni cha' quicha ya, pana ná nchca cua'ni tye ngu' jil'i ya. ¹⁰Macala su ndya'a ya nde chalyuu, lu'ba ti nchca quicha ya, ntsu'u tsa cha' ti'í nu ndyu'ni ngu' lo'o ya, tsa ña'a nu ngua jil'i Cristo lo'o yaa yu nde chalyuu, nu lo'o ndyujui ngu' jil'i yu. Pana li' ca jlo ti' xa' ñati cha' ña'a ti tya lu'ú ycuí' Cristo, nu lo'o ña'a ngu' bi' cha' ña'a ti tya lu'ú ya. ¹¹Cua ña'a ca hora lo'o ndi'i ya chalyuu ntsu'u tsa cha' cuxi nu taca kujui jil'i ya, cha' quiña'a tsa cha' cuxi ndyacia jil'i ya lcaa se'li su ndya'a ya xqui'ya Jesús. Pana jua'a taca ña'a ngu' cha' tya ndi'i Jesús lo'o ya; bi' cha' laca tya ntsu'u chalyuu jil'i ya, masi quicha ti ti' ya ndya'a ya. ¹²Jua'a laca cha' jil'i cuare, na ncliji tyucui ña'a ya xqui'ya cha' ti'í nu ndyacia jil'i ya nde chalyuu; pana cu'ma ni, cua ngujui chalyuu nu ná nga'a cha' tye jil'i ma xqui'ya cña nu ngua'ni ya.

¹³Ntsu'u sca cha' nu nscua lo quityi cusu' su nchcui' ngu' ndi'ya: “Jlya ti' na' cha' chañi laca cha' bi', bi' cha' nchcui' na' cha' liñi bi' lo'o xa' ñati”, nacui' jyo'o cusu' bi'. Lo'o jua'a cuare, nchcui' ya cha' jil'i Jesús cha' cua ndyatí tyiquee ya jil'i yu, xqui'ya cha' ngusñi ya cha' jil'i yu. ¹⁴Chañi jlya ti' ya cha' ngulo ycuí' Ndyosi jil'i Jesús nu Xu'na na ca su ntsiya yu nguatsi' yu, lo'o la cui' jua'a caqui'ya Ni ji'na, cha' stu'ba ti tyalaa na ca su ntucua ycuí' Ni. ¹⁵Ndalo ya jil'i lcaa cha' ti'í nu ndyacia jil'i ya xqui'ya cu'ma; tiya' la li' tyatu quiña'a la tya'a ñati ma nu taca tya xlya'be jil'i ycuí' Ndyosi cuentya jil'i ya, cha' jua'a quiña'a tsa

tya'a ñati ma ntsu'u nu cua ngujui xlya'be nu ta ycuí' Ndyosi jil'i ma. Lo'o li' stu'ba ti taca cua'ni chí na loo ycuí' Ndyosi.

¹⁶Bi' cha' ná nchca taja ti' na jil'i cña nu ndyu'ni na cuentya jil'i ycuí' Ndyosi, masi ncliji tyucui ña'a cuaña' na jua'a ti; pana ña'a ti lu'ba ti ndu'ni ycuí' Ndyosi cha' ca tso'o la cresiya ji'na. ¹⁷Si'i na tlyu tsa cha' ti'í nu ndyacia ji'na chalyuu re juani, xti ti tyempo talo cha' ti'í bi'; pana tiya' la ni, tlyu tsa cha' tso'o nga'a cha' tyacia ji'na ca slo ycuí' Ndyosi, lo'o ná nga'a cha' tye bi' tsiya' ti. Ná stu'ba cha' ti'í re lo'o cha' tso'o nu nga'a cha' tyacia ji'na nde loo la. ¹⁸Ná ntsu'u tyiquee na jil'i sca na nu tso'o ña'a ti, cha' ná talo lcaa na nu tso'o ña'a bi' tsiya' ti; na nclyana na jil'i sca cha' nu ná nchca ña'a na jil'i juani ti, pana nde loo la tyu'u tucua cha' bi', ña'a na jil'i li'. Bi' laca nu ná nga'a cha' tye cha' jil'i.

5 Jlo ti' na cha' ñi'ya nti' sca ni'i canta' ti, jua'a nti' cuaña' na, cha' si cua ngujui na ni, cua ndye cuaña' na nguti. Pana cua ngua'ni cho'o ycuí' Ndyosi chaca ni'i nu tyacia ji'na, chaca cha' laca bi'; ycuí' Ndyosi xcutsa'a tyucui ña'a na, lo'o ná nga'a cha' tye cha' ji'na tsiya' ti li'. Ca su ntucua ycuí' Ndyosi laca cha' bi', si'i ñati nu cuiñá ni'i bi'. ²Ná tso'o nti' na ndi'i na nde chalyuu, cha' xcui' quicha tsa ti' na. Chañi cha' cua nti' na tyu'utsu' na nde chalyuu, tyaa clya na ca slo ycuí' Ndyosi, cha' yala la caja ni'i cucui bi' ji'na li'. ³Ni'i bi' laca nu tacu' lo tyucui ña'a na, cha' caja su tyi'i cresiya ji'na, cha' ná

tyi'i na jua'a ti. ⁴Nchca taja ti' na su ndi'i na nde chalyuu, cha' ndyacia tsa cha' ti'i ji'na. Si'i na nti' na cha' cajaa na yala ti, pana nti' tsa na cha' caca cucui tyucui ña'a na; bi' laca nu cua'ni ycui' Ndyosi lo'o tyalaa na ca su ntucua Ni. Lo'o li' tye cha' cuxi ji'na, tye tyucui ña'a cuaña' na nu nscua cha' cajaa, cha' li' taca quije chaca chalyuu nu tso'o la ji'na, nu ná nga'a cha' tye tsiya' ti. ⁵Na cua ngua'ni cho'o ycui' Ndyosi cha' jua'a caca ji'na ca li'; cua nda Ni Xtyi'i ycui' Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'na juani. Laca bi' sca cha' nu nda Ni ji'na yala ti, cha' tyi'u ti' na lcaa cha' nu cua'ni Ni cuentya ji'na ca nde loo la.

⁶Bi' cha' nchca tlyu tyiquee na, cha' ndu ti' na cha' jua'a cua'ni ycui' Ndyosi. Nu lo'o tya lu'ú na chalyuu, jlo ti' na cha' tyijyu' tsa to' tyi na ca slo ycui' Ndyosi, cha' tya lyiji tyalaa na ca su ntucua ycui' nu Xu'na na. ⁷Ndalo na ndi'i na chalyuu xqui'ya cha' jlya ti' na cha' nu nda Ni lo'o na, si'i na cua na'a na ñi'ya caca cha' nde loo la. ⁸Cha' nu tlyu nchca tyiquee na, bi' cha' cua nti' tsa na cha' xtyanu na ji'i chalyuu re su quicha ti ti' na ndi'i na, cha' tsa na tyi'i na ca slo ycui' nu Xu'na na; ⁹ndyu'ni cña ti' na cha' cua'ni na lcaa ña'a cña nu ndiya' la ti' nu Xu'na na, masi tya lu'ú na, masi cua ngujuii na. ¹⁰Lcaa na lo'o tya'a na nga'a cha' tyalaa na ca su ntucua ycui' Cristo cha' cua'ni cuayá' Ni ji'na. Lo'o li' tyacua cha' ji'i scaa na, ña'a cha' nu nga'a cha' tyacua ji'na xqui'ya cña nu cua ngua'ni scaa na nde chalyuu, si cha' tso'o ngua'ni na, si cha' cuxi ngua'ni na.

Chcui' na sca cha', ñi'ya nu caca cati qui'ya ji'na lo'o ycui' Ndyosi

¹¹Xqui'ya cha' ndube tsa ti' ya cha' ña'a ycui' Ndyosi ji'i ya, bi' cha' nchcui' tsa ya cha' ji'i Jesús lo'o xa' ñati. Tso'o tsa nslo ycui' Ndyosi ji'i ya, ñi'ya ndu'ni sa scaa ya. Lo'o jua'a cu'ma, nti' ya cha' li'i tsa ndyuloo ma ji'i ya, ¹²si'i cha' tyixi ti ya nchcui' tso'o ti ya cha' ji'i ycui' ca ti ya. Ndi'ya nti' ya: caja ñi'ya xtyacui ma cha' lo'o ngu' cuentya ji'i ya, si tso'o ti nti' ma ña'a ma ji'i ya. Ntsu'u ñati ca bi' nu ná ndube ti' ñi'ya ndu'ni ngu' lo'o tya'a ngu', pana ndube la ti' ngu' bi' ñi'ya ndu'ni chi' ngu' loo ycui' ca ngu'. ¹³Ná ndu'ni cha' masi ñacui ngu' bi' cha' tonto tsa ya; jua'a laca ya tu'ni, xqui'ya cha' ndyu'ni ya cña ji'i ycui' Ndyosi. Masi jua'a laca ya nti' ngu' bi', pana tyucui tyiquee ya taca xtyucua ya ji'i cu'ma li'. ¹⁴Cua jlo ti' na cha' sca ti ycui' Cristo ngujuii lo crusi cuentya ji'i lcaa ñati chalyuu; ñi'ya nti' si cua ngujuii lcaa ñati chalyuu xqui'ya qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu', jua'a laca cha', xqui'ya cha' ngujuii yu lo crusi bi'. Lo'o juani jlo ti' na cha' ntsu'u tsa tyiquee Cristo ña'a Ni ji'i lcaa ñati chalyuu, bi' cha' nga'a cha' chcui' na cha' ji'i Jesús lo'o xa' ñati. ¹⁵Xqui'ya lcaa ñati, bi' cha' ntaja'a Cristo ngujuii yu lo crusi. Cua nti' yu cha' nga'aa tyi'i ñati chalyuu cha' ji'i ycui' ti ngu'; tyi'i ngu' ni, pana xcui' cuentya ji'i Cristo, cha' bi' laca nu cua ngujuii cuentya ji'i ngu', bi' laca nu cua ndyu'ú chaca quiya' cuentya ji'i ngu'. ¹⁶Bi' cha' juani nga'aa chcui' tyucuaa ti' na lo'o xa'

ñati si ná ndiya ti' na ñi'ya ndu'ni ngu' bi' nde chalyuu. Nu ngua tya sa'ni la, la cui' ti cha' ná ndiya ti' ya cña nu ngua'ni ycuí' Cristo; si'i ñati nguula, si'i ñati tlyu laca yu ngua ti' ya tya li'. Pana juani nga'aa si'i jua'a nlyacua ti' ya ña'a ya jilí Cristo. ¹⁷Lo'o juani nu lo'o cua ngusñi sca ñati cha' jilí Cristo, li' cua nguxcutsa'a Ni cha' jilí ñati bi'; cua ndye cha' jilí yu lo'o cha' cuxi nu ngua'ni yu nu ngua tya tsubi' la. Chaca chalyuu cucui, bi' laca nu cua ngujui jilí yu juani.

¹⁸Ycuí' Ndyosi laca nu ndu'ni lcaa cha' bi', cha' cua ndyaca stu'ba cha' ji'na lo'o Ni xqui'ya Cristo. Lo'o juani cua nda Ni cña ji'na cha' chcuí' na lo'o ngu' ñi'ya caca stu'ba cha' jilí ngu' lo'o ycuí' Ni. ¹⁹Xqui'ya Cristo ndu'ni Ni cha' catí qui'ya nu ntsu'u jilí ñati chalyuu lo'o Ni, nga'aa culotu Ni jilí cha' cuxi nu cua ngua'ni ñati. Lo'o li' cua ngua'a lo Ni ji'na, cha' cua'ni na cña cuentya jilí Ni, cha' chcuí' na lo'o ñati ñi'ya taca ca stu'ba cha' jilí ngu' lo'o ycuí' Ndyosi; ²⁰bi' cha' laca ndya'a ya ca slo ma chacuayá' jilí ycuí' Cristo. Ndi'ya laca lo'o nchcuí' ya lo'o ma, ñi'ya laca si ycuí' Ndyosi nchcuane Ni jilí ma cha' cua'a jyaca ma jilí cha' nu nchcuí' Cristo. Nchcuí' ya lo'o cu'ma chacuayá' jilí Cristo lacua, cha' cua'ni ma cha' caca stu'ba cha' jilí ma lo'o ycuí' Ndyosi. ²¹Masi ná ntsu'u qui'ya jilí Cristo tsiya' ti, pana ycuí' Ndyosi ngua'ni cha' ndyanu qui'ya nu ntsu'u ji'na hichu' Cristo. Si cua ngua stu'ba cha' ji'na lo'o Cristo, li' caca lubii cresiya ji'na ñi'ya nu nti' ycuí' Ndyosi cha' caca na.

6 Ngu' tya'a ndyu'ni na cña jilí ycuí' Ndyosi laca ma; bi' cha' nchcuí' tsa ya lo'o cu'ma, cha' ná culiji ma cha' tso'o jua'a ti, cha' tso'o nu cua nda Ni cha' tyanu ne' cresiya jilí ma. Na cua ngusñi ma cha' bi' tsaca quiya', bi' cha' ña'a ti taquiya' ma jilí cha' bi' juani. ²Ndi'ya nchcuí' sca cha' nu nscua lo quityi jilí ycuí' Ndyosi sa'ni la:

Cua nti' tsa na' cha' cua'ni cho'o na' cresiya jilí ma, nacuí ycuí' Ndyosi, bi' cha' ntucua' na' cha' jilí ma lo'o nchcuí' ma lo'u.

Cua nti' na' cha' cua'ni lyaá na' jilí ma, bi' cha' nguxtyucua tsa na' jilí ma.

Jua'a nacuí ycuí' Ndyosi. Lo'o nu juani cua laca tyempo cha' cua'ni cho'o Ni cresiya jilí ma, juani cua laca la cui' tyempo cha' cua'ni lyaá ycuí' Ndyosi jilí ma jilí nu cuxi.

³Ná nti' ya cha' xtyí lo'o ngu' jilí ya xqui'ya cña nu ndyu'ni ya, cha' lo'o jilí ycuí' Ndyosi xtyí lo'o ngu' bi' li'; bi' cha' ná ta ya chacuayá' cha' tyu'u tucua sca cha' cuxi, nu xqui'ya bi' taca chcuí' ngu' jilí ya. ⁴Tso'o la nti' ya si caca cuayá' ti' ngu' cha' ndya'a ya lo cña jilí ycuí' Ndyosi, nu lo'o ña'a ngu' cña nu ndyu'ni ya cuentya jilí Ni. Ndalo tsa ya jilí cha' ti'í nu ndu'ni ngu' lo'o ya, masi ntsu'u tsa na nu lyiji jilí ya, masi ntsu'u tsa cha' tucuí nu ndyaca jilí ya. ⁵Cua ngujui' juata ngu' jilí ya, jua'a cua ngusu'ba ngu' jilí ya ne' chcu'a; cua ndyu'u ti'í tsa tlyu ti ñati ca slo ya cha' cua'ni lya' ti' ngu' jilí ya; lo'o jua'a ntsu'u quiya' nteje tacuí ya cuayá' cña nu ndyu'ni ya, ntsu'u quiya' ná nchca

caja' ya, ntsu'u quiya' nu lye tsa ntyute' ya. ⁶Pana ndi'ya ca cuayá' ti' ngu' cha' cña ji'i ycu'i' Ndyosi laca nu ndya'a ya lo'o: na cua ngua lubii cresiya ji'i ya cuentya ji'i ycu'i' Ni; liñi tsa nchca cuayá' ti' ya cha' ji'i Ni; ndalo tsa tyiquee ya ña'a ya ji'i ngu', cha' ndyanu Xtyi'i ycu'i' Ndyosi ne' cresiya ji'i ya, lo'o jua'a chañi cha' ntsu'u tsa tyiquee ya ña'a ya ji'i tya'a ñati ya; ⁷liñi tsa cha' ji'i ycu'i' Ndyosi nu nchcui' ya lo'o ñati, lo'o jua'a tyucui chacuayá' ji'i ycu'i' Ndyosi nda Ni nu ndya'a lo'o ya. Bi' cha' nu lo'o ña'a ngu' lcaa cha' nu ndyaca ji'i ya, li' taca ca cuayá' ti' ngu' cha' cña ji'i ycu'i' Ndyosi laca nu ndya'a ya lo'o. Na cua ngua tso'o cresiya ji'i ya juani cuentya ji'i ycu'i' Ni, bi' cha' cua ngujui juersa ji'i ya cha' taca xuu tya'a ya lo'o nu xña'a; jua'a taca cua'a ya ji'i nu bi', cha' ná cua'ni ñu'u nu bi' ji'i ya. ⁸Ntsu'u quiya' nu ndu'ni chi' ngu' loo ya; xa' la tyempo, li' nchcui' ngu' cha' ti'f ji'i ya. Nchcui' ngu' cha' tso'o ji'i ya, lo'o jua'a nchcui' ngu' cha' cuxi ji'i ya. Nchcui' ngu' cha' nu cuiñi tsa ya; xa' la tyempo, li' nchcui' ngu' cha' liñi tsa cha' nu nchcui' ya. ⁹Ntsu'u quiya' ndu'ni ngu' cha' ndyuloo ngu' ji'i ya; xa' la quiya', li' ndu'ni ngu' cha' ná nslo ngu' ji'i ya tsiya' ti. Ntsu'u quiya' ndya'a ya su cua cajaa ti ya nchca, pana ña'a ti tya lu'ú ya; nchcubel' tsa ngu' ji'i ya, pana ná nchca cujui ngu' ji'i ya. ¹⁰Masi xñi'i tsa ti' ya xqui'ya cha' ti'f nu ndyaca ji'i ya tu'ni, pana ña'a ti' cha' ti' ya; ti'i tsa ya tu'ni, pana ndyiji juersa ji'i ya cha' xtyucua ya ji'i tyuu tya'a ñati. Masi ná sca na ntsu'u ji'i ya tsiya' ti

lo'o ndi'i ya nde chalyuu; pana ycu'i' Ndyosi nxyucua ji'i ya, lcaa na ntsu'u ji'i ya li'.

¹¹Cu'ma ngu' tya'a na, ngu' Corinto, ntsu'u tsa tyiquee ya ña'a ya ji'i ma, bi' cha' cua liñi tsa nchcui' ya lo'o cu'ma lcaa cha' nu ntsu'u tyiquee ya. ¹²Si'i na nga'aa nti' ya xtyucua ya ji'i ma, la cui' cu'ma laca nu lqui'ya tsa ntaja'a ma xtyucua ma ji'i ya; ¹³bi' cha' juani tya'na tsa nchcui' na' lo'o cu'ma. Ndi'ya nti' na' chcui' na' lo'o cu'ma, ñi'ya nchcui' ngu' lo'o sñi' ngu': Cui'ya ma cha' clyu ti' ji'i ya, tyucui tyiquee ma cua'ni cho'o ma tyiquee ma ña'a ma ji'i ya.

**Tyaca'a tsa na ji'i ycu'i'
Ndyosi nu lu'ú ca**

¹⁴Ná clyana ma ñi'ya caca quiñi cha' ji'i ma lo'o ñati nu ná ntsu'u cha' ji'i lo'o ycu'i' Ndyosi, ná cua'ni tya'a ma lo'o ñati bi' tsiya' ti. Ná taca ca stu'ba cha' ji'i ma lo'o ngu' bi', cha' nu ñati nu cua ngua lubii cresiya ji'i cuentya ji'i ycu'i' Ndyosi ni, ná taca cua'ni tya'a ngu' lo'o ñati nu ná ndaquiya' ji'i Ni tsiya' ti; lo'o jua'a ñati nu ntsu'u xee ji'i ycu'i' Ndyosi ne' cresiya ji'i, ná taca ca stu'ba cha' ji'i ngu' bi' lo'o ñati nu ndiya la ti' chalyuu talya. ¹⁵Ná taca tsiya' ti ca stu'ba cha' ji'i Cristo lo'o Satanás; lo'o jua'a ñati nu cua ngusñi cha' ji'i Cristo ni, ná taca cua'ni tya'a ngu' lo'o ñati nu ná ntaja'a xñi cha' bi' tsiya' ti. ¹⁶Ñi'ya nti' cu'ma nu tyaca'a tsa ma ji'i ycu'i' Ndyosi ni, ná taca cua'ni tya'a ma lo'o xa' ñati nu ngusñi cha' ji'i cua ña'a ca jo'ó; tyaca'a tsa na ji'i ycu'i' Ndyosi nu lu'ú ca xqui'ya

cha' ndyanu Xtyi'i ycu'i Ndyosi
ne' cresiya ji'na. Ndi'ya nacui ycu'i
Ndyosi:

Tyi'i na' ca slo ñati bi', lo'o jua'a
tya'a na' lo'o ñati bi';
caca na' ycu'i Ndyosi cuentya jii
ngu' bi',
bi' cha' taca caca ngu' bi' ñati
'na.

Jua'a nacui Ni. ¹⁷Lo'o jua'a nchcui'
ycu'i nu Xu'na na chaca quiya' lo'o
na, nu ngusñi na cha' jii Ni. Ndi'ya
nacui Ni:

Tyu'utsu' ma' nde su ndi'i ngu'
cuxi; ná cua'ni tya'a ma' lo'o
nu ngu' cuxi bi',
cha' ná tyati' cha' jii ma' lo'o cha'
cuxi nu ndyu'ni ngu' bi'.

Li' quiñi cha' 'na lo'o ma,

¹⁸caca na' Sti ma;

jua'a cu'ma' caca ma' sñi' na',
masi nu cuna'a, masi nu
qui'yu.

Jua'a nacui ycu'i Ndyosi nu
Xu'na ma, nu lcaa tsiya' ti cña
nchca jii Ni.

7 Cu'ma' ngu' tya'a na, nu ntsu'u
tsa tyiquee na' ña'a na' jii ma,
jua'a laca cha' nu cua nda ycu'i
Ndyosi lo'o na, cha' nu caca ji'na
nde loo la. Bi' cha' lacua, ntsu'u
cha' cua'ni tye na jii lcaa cha' cuxi
nu nti' cua'ni ñu'u jii cresiya ji'na,
jii tyucui ña'a na. Lo'o jua'a lye tsa
cua'ni na cña cha' caca na ñati jii
ycu'i Ni; na laca nu cua'ni na nde
chalyuu, cua'ni na jii ñi'ya nti' si
cua ndu ycu'i Ndyosi ña'a Ni ji'na.

**Nguxtyanu ngu' cha' cuxi
nu cua ngua'ni ngu'**

²Cua'ni cho'o tyiquee ma' ña'a
ma' jii ya lacua. Ni sca quiya' ná

ngua'ni ya cha' cuxi lo'o cu'ma,
ni scaa cu'ma ná ngua'ni ñu'u ya
chalyuu jii ma; ná ntsu'u mala su
nñilo'o ya jii ma, ni sca tya'a ma.
³Ná nti' na' sta na' qui'ya hichu'
ma. Ndi'ya nti' na' chcu'i na' lo'o
ma, ñi'ya nu nacui na' jii ma tsubi':
lcaa tyempo ntsu'u tsa tyiquee na'
ña'a na' jii cu'ma; masi cua ngujui
na, masi ña'a ti tya tyiquee' tyii na
chalyuu, pana ña'a ti stu'ba ntsu'u
tyiquee na' lo'o cu'ma. ⁴Tso'o tsa
nti' na' lo'o ndyi'u ti' na' jii cu'ma,
la cui' jua'a nti' na' lo'o nchcui' na'
cha' jii ma lo'o xa' ñati. Ña'a ti
ndyaca tlyu tyiquee na', ña'a ti chaa
ti ti' na' ndi'i, masi cua ngua lcaa
cha' ti' bi' jii ya.

⁵Tya lo'o ndyalaa ya ca loyuu
su cuentya Macedonia re, nga'aa
ngujui tyempo cha' chca'a cña' ya
tsiya' ti, cha' lcaa ti se'i tucui tsa
cña ndyaca jii ya. Lcaa se'i su
ndya'a ya nda tsa ngu' cha' cusuu
lo'o ya, lo'o jua'a hasta ca ne'
cresiya jii ya ndyat' cha' ntsii ya.

⁶Pana ycu'i Ndyosi ni, nda la Ni
juersa jii ñati nu xñi'i ti ti' nga'a;
bi' cha' xa' juersa nda Ni jii ya cha'
caca nguula la tyiquee ya, xqui'ya
cha' cua ndyalaa Tito ca nde. ⁷Lo'o
jua'a tso'o tsa cha' nu nda yu lo'o ya
cuentya jii cña nu ndyu'ni cu'ma;
nacui yu cha' cua nti' tsa cu'ma ña'a
loo ma' jii ya chaca quiya', lo'o jua'a
nacui yu cha' ntyuju'u ti ti' ma' ndi'
ma' xqui'ya cha' cuxi nu ngua jii ma'
tya li', nacui yu cha' nga'aa ndiya
ti' ma' cha' cuxi nu nchcui' ngu' 'na
tsubi' la. Xqui'ya lcaa cha' bi', chaa
la ti' na' ndi'i na' juani.

⁸Chañi cha' ndube ti' na' cha'
ngua xñi'i xi ti' ma' xqui'ya quityi

nu nguscua na' tya li', pana ná ntyuju'u ti' na'; ná tya'achu' na' jil'i cha' nu cua nguscua na' li', masi ntsu'u tsa nu ntyuju'u ti' na' cha' nguscua na' cha' bi'. Jlo ti' na' cha' ngua xñil'i ti' mā nquicha', pana xtyi'i ti' ngualo cha' bi'. ⁹Nu juani tso'o tsa ntsu'u tyiquee na' cha' cua ndaquiya' mā cha' bi', cha' cua ngua xñil'i xi ti' mā, lo'o li' nguxtyanu mā cha' cuxi nu ngua'ni mā tya li'. Ngua xñil'i ti' mā tu'ni, pana ngua ti' ycuil' Ndyosi cha' caca tso'o jil'i mā lo'o cua ndye cha', bi' cha' si'i na cua ngunu'u tyiquee mā juani xqui'ya cha' ngua tyaala na' jil'i mā li'. ¹⁰Nu lo'o ndube ti' na jil'i ycuil' Ndyosi laja lo'o nga'a na xñil'i ti' na, li' caja ñi'ya xtyanu na jil'i cha' cuxi nu ndyu'ni na; clyáa na jil'i nu cuxi li', nga'aa ntsu'u cha' culacua tsa ti' na li'. Pana ñati nu xñil'i xi ti', nu ná ndube ti' jil'i ycuil' Ndyosi ni, ná ntaja'a ñati bi' ca tyuju'u ti' jil'i qui'ya nu ntsu'u jil'i; chcuna' chalyuu jil'i ngu' bi' jua'a ti li'. ¹¹Culacua xi ti' mā ñi'ya ndyaca jil'i mā juani, tya lo'o ngua'ni na' cha' ngua xñil'i ti' mā nu ngua li': tyucui tyiquee mā ncliyacua ti' mā juani, cha' cua nti' tsa mā juani cha' tyu'u lubii mā jil'i cha' bi'; tsa cla'be ngua ñasi' mā, tsa cla'be ti ndyutsii mā, pana ndyl'u tsa ti' mā jna' li', ña'a cuayá' nu lye tsa ngua ti' mā cha' ña'a loo mā 'na chaca quiya'; yala ti ngua ti' mā hcube' mā jil'i yu nu ngua'ni cha' cuxi bi'. Jua'a nchca cuayá' ti' ya cha' nga'aa ndyanu yabe' jil'i mā xqui'ya cha' cuxi bi'. ¹²Bi' cha' laca nguscua na' nu quityi bi'; si'i na ngulacua tsa ti' na' xqui'ya yu nu ngua'ni cha'

cuxi bi', ni si'i na ngulacua tsa ti' na' xqui'ya ngu' nu ngua cuxi jil'i. Ngua ti' na' cha' culacua tso'o ti' mā jil'i cha' nu cua nchcui' ya lo'o mā, ñi'ya laca si ndu ycuil' Ndyosi ña'a Ni ji'na; bi' cha' nguscua na' quityi nu ndyaa slo mā bi'. ¹³Lo'o nu juani tso'o la nti' ya cuentya jil'i cu'mā.

Tso'o ti nti' ycuil' ya lacua; lo'o jua'a lye la chaa ti' ya juani cha' cua na'a ya jil'i Tito, cha' tso'o tsa ngua ti' yu. Ca ta'a cu'mā ngua'ni mā cha' ti ti cresiya jil'i yu ndyalaa yu juani. ¹⁴Lo'o tya ndil'i yu ca slo na', cua ni na' jil'i yu cha' tso'o tsa ngusñi mā cha' jil'i Jesús, lo'o jua'a chañi tsa cha' bi'. La cui' jua'a lcaa quiya' lo'o nchcui' ya, chañi tsa laca cha' jil'i Jesús nu nchcui' ya lo'o mā; lo'o jua'a chañi ngua cha' nu ni na' jil'i Tito, cha' tso'o ti nti' ycuil' ya ña'a ya jil'i mā. ¹⁵Tya cuayá' nu tso'o la ntsu'u tyiquee Tito ña'a yu jil'i mā juani, nu lo'o ndyi'u ti' yu jil'i lcaa cu'mā cha' cua ndaquiya' tsa mā jil'i lcaa cha' nu cua nacui' yu jil'i mā; na'a yu cha' ndube tsa ti' mā xqui'ya cha' nu cua nda yu lo'o mā, lo'o jua'a ná nguxtyacui mā xi xa' la cha' lo'o yu li'. ¹⁶Lo'o jua'a na', tso'o tsa nti' na' juani cha' taca tyi'u ti' na' jil'i cu'mā jua'a.

Nda ngu' cñi cha' caca msta cuentya jil'i Cristo

8 ¹⁻²Cu'mā tya'a ngusñi na cha' jil'i Cristo, juani ta na' sca cha' lo'o mā cuentya jil'i la cui' ngu' tya'a na, nu ñati jil'i Cristo nu ndil'i ca loyuu Macedonia. Tso'o tsa ngua ti' ca ta'a ngu' nu ndil'i tyuu quichi' su cuentya Macedonia bi'; cua tlyu tsa msta nu nguxti'i ngu' bi', ñi'ya laca

si na culiya' tsa ngu'. Masi lye tsa ngua ti' ngu' bi' xqui'ya cha' ti'f nu cua ndyacia jil'i ngu', pana ña'a ti tso'o tsa ntsu'u tyiquee ngu' li'. Lo'o jua'a ngua jil'i ngu' nda ngu' msta' bi' xqui'ya cha' quiña'a tsa cha' tso'o ngua'ni ycu' Ndyosi lo'o ngu' jua'a ti, jua'a ngulacua ti' ngu' bi'. ³Chañi tsa cha' nu ta na' lo'o ma' cuentya jil'i ngu' bi': Cha' tso'o ti tyiquee ngu' bi' ni, cua nda ngu' lcaa ña'a nu ngujui ti xi jil'i ngu'; lo'o jua'a tya quiña'a la cñi nda ngu', masi ná ndyu'u scua cñi nu ndyanu jil'i ngu'. ⁴Hasta ngüijña ngu' chacuayá' jil'i ya cha' ta ngu' msta' bi', cha' xtyucua ngu' jil'i xa' la tya'a ñati, ngu' nu cua ngusñi cha' jil'i Jesús ca xa' quich'i su ntsu'u tsa na nu lyiji jil'i ngu'. ⁵Ni ná ngulacua ti' ya cha' ta ngu' jua'a. Tya clyo ntaja'a ngu' tyucui tyiquee ngu' cha' cua'ni ngu' ñi'ya nu nti' ycu' Ndyosi; lo'o li' nacui' ngu' cha' cua'ni ngu' ñi'ya nu nti' ya cha' cua'ni ngu' chacuayá' jil'i ycu' Ndyosi. ⁶Bi' cha' cua' nchcui' ya lo'o yu Tito bi', cha' cua'ni lyiji yu cha' xti'i yu msta' nu nda cu'ma' cha' tso'o ntsu'u tyiquee ma', cha' tya tsubi' la cua nguxana nxti'i yu msta' bi'. ⁷Nu cu'ma' ni, tso'o tsa jlya ti' ma' jil'i ycu' Ndyosi, tso'o tsa nchca jil'i ma' culu'u ma' cha' jil'i ycu' Ndyosi jil'i xa' ñati, tso'o tsa nchca cuayá' ti' ma' ñi'ya ndyu'u sca cha'; na cua nti' tsa ma' xtyucua ma' jil'i ngu', la cui' jua'a ntsu'u tsa tyiquee ma' ña'a ma' jil'i ya. Nchca tsa jil'i ma' cuentya jil'i lcaa cña, nti' ya; bi' cha' nclyacua ti' ya cha' ná tyiquee' yala tsa cua'ni ma' cha' xti'i ma' cñi bi'.

⁸Si'i na nclyo na' cña jil'i ma' re; nu lo'o ña'a ma' jil'i xa' la ngu' tya'a na,

cha' nti' tsa ngu' xtyucua ngu' jil'i tya'a ñati jil'i Cristo, li' taca cua'ni cuayá' ma' jil'i ycu' ca ma' si chañi ca cha' ntsu'u tyiquee ma' ña'a ma' jil'i la cui' ngu' tya'a ma'. ⁹Cua jlo ti' ma' ñi'ya ndu'ni Jesucristo nu Xu'na na, cha' xcui' tso'o tsa ndu'ni Ni lo'o ñati. Lcaa na cua ntsu'u jil'i Ni, pana cua ntaja'a Ni ngua Ni sca ñati ti, ñi'ya nti' sca ñati ti' nu ná sca na ntsu'u jil'i tsiya' ti. Xqui'ya cu'ma', bi' cha' ngua'ni Ni jua'a, cha' tiya' la li' taca caja lcaa na nu ntsu'u jil'i ycu' Ni jil'i ma'.

¹⁰Ndi'ya nti' na', tso'o la si cua'ni ma' cha' xcua se'i cña bi' lacua, cha' tya yija na ndyu'ni ma' jil'i. Si'i la xña cua'ni ti ma' jil'i; pana xqui'ya cha' ndiya ti' ma' ndu'ni ma' jua'a, bi' cha' ta ma' msta' bi'. ¹¹La cui' jua'a cua'ni ma' cña bi', ña'a cuayá' nu xcua se'i cña bi'. Tso'o tsa ngua ti' ma' nu lo'o nguxana cña bi', lo'o jua'a tso'o si tyucui tyiquee ma' cua'ni lyiji ma' jil'i, tsa ña'a cuayá' cha' tso'o nu ntsu'u jil'i scaa ma' ta ma' msta' bi'. ¹²Si chañi cha' ntsu'u tyiquee ngu' ta ngu' tsa ña'a nu ntsu'u xi jil'i ngu', tso'o ti xñi ycu' Ndyosi msta' bi' jil'i ngu', ñi'ya nu nchca ti jil'i ngu' li'; ná nti' Ni cha' ta ngu' msta' si ná sca na ntsu'u jil'i ngu'.

¹³Ná nti' na' cha' lyiji tsa na jil'i ma' laja lo'o ta ma' cñi, cha' caja na nu lyiji jil'i ngu' ti' tya'a na. ¹⁴Laca cha' cua ngujui xi cha' tso'o jil'i ma' juani ti, bi' cha' ntsu'u ñi'ya nu taca xtyucua ma' jil'i xa' la ngu' tya'a na nu lyiji tsa cha' jil'i. Nde loo la li', si lyiji ñi'ya nu tyiji yu'u jil'i ma' chalyuu, ná tyiquee' lo'o ngu' bi' taca xtyucua ngu' jil'i cu'ma' li', cha' jua'a caca stu'ba cha' jil'i ma' lo'o

xa' la ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i ycu'i Ndyosi. ¹⁵La cui' jua'a nscua lo quityi ji'i ycu'i Ndyosi. Ndi'ya nacui: "Masi nteje tacui cuayá' nguxuti'i ngu' na cacu ngu', nga'aa ntyucua la ji'i ngu' tsiya' ti li'; lo'o nu ngu' nu nguxuti'i xti ti cha' bi', nga'aa lyiji ji'i ngu' tsiya' ti lo'o cua ndye cha' li'".

**Sca cha' cuentya ji'i Tito
lo'o tya'a ndya'a yu**

¹⁶Tso'o tsa nti' ya lo'o nchcui' ya lo'o ycu'i Ndyosi, cha' nu Tito, tya'a ndya'a ya cña bi' ni, nti' tsa yu xtyucua yu ji'i ma. Stu'ba ti nti' yu lo'o na' cha' xtyucua ya ji'i cu'ma. ¹⁷Tso'o tsa ntsu'u tyiquee yu ngua'ni yu cña nu cua ni na' ji'i yu; lo'o juani nti' tsa yu xtyucua yu ji'i ma, bi' cha' tsa yu tsa na'a yu ji'i cu'ma chaca quiya', cha' ji'i ti yu.

¹⁸Lo'o yu ta ya chaca yu tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo, cha' caa lo'o Tito ji'i yu ca slo ma. Cua laca ndyuloo ma ji'i yu bi', cha' tso'o tsa nchcui' ngu' ji'i yu macala su ndyu'u ti'i ngu' cuentya ji'i Cristo, cha' tso'o tsa nda yu cha' ji'i Cristo lo'o ngu'. ¹⁹La cui' jua'a nu ñati' ji'i Cristo nu ndyu'u ti'i lcaa quichi' cua ngusubi ngu' ji'i yu tya'a na bi', cha' tya'a yu lo'o ya, cha' xtyucua yu ji'i ya lo'o ndyu'ni ya cña cha' xti'i ya msta nu nda ngu'. Ndyu'ni ya cña bi' cuentya ji'i nu Xu'na na, cha' jua'a taca cua'ni chi' ya loo Ni; lo'o jua'a nti' ya cha' yala ti cua'ni ma cña bi', xqui'ya cha' ndiya ti' ma ndu'ni ma jua'a. ²⁰Li' ná taca chcu'i' ngu' ji'i ya xqui'ya cha' cua nxti'i ya cñi nu nda ma cha' xlya'be ti bi'. ²¹Ndube ti' ya ji'i ycu'i' nu Xu'na na, lo'o jua'a

ndube ti' ya ñi'ya nu chcu'i' ñati'; bi' cha' nti' ya cha' xcu'i' lubii ti cua'ni ya lcaa cña bi'.

²²Lo'o jua'a tya nda ya chaca yu tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo cha' stu'ba ti caa yu lo'o nu xa' ñati' ngu' tya'a na bi'. Quiña'a tsa cña cua ngua'ni yu cuentya ji'i nu Xu'na na, bi' cha' jlo ti ya cha' ndiya ti' yu cua'ni yu cña lo'o na. Masi juani tyaca' tyjyu' cha' ndyu'u tsa ti' yu ji'i ma. ²³Bi' cha' juani si xcuane ngu' ji'i ma ni cña laca ndya'a Tito, ndi'ya ñacu'i' ma ji'i ngu': Tya'a ndya'a na cña laca yu re. Lo'o jua'a xacu'i' ma cha' ji'i ngu' cha' stu'ba ndyu'ni yu cña lo'o cua cuentya ji'i cu'ma. La cui' jua'a si xcuane ngu' ji'i ma, ni cña laca nu ndya'a xa' la tya'a ndya'a Tito bi', ndi'ya xacu'i' ma cha' ji'i ngu' li': Ndy'a'a ngu' bi' cuentya ji'i lcaa latya ngu' xa' quichi' nu ndyu'ni tlyu ji'i Cristo, cha' ndu'ni chi' ngu' loo Cristo. ²⁴Bi' cha' chcu'i' tso'o ma lo'o ngu' bi' lacua, cha' ca cuayá' ti' xa' la ngu' tya'a na cha' chañi cha' ntsu'u tyiquee ma ña'a ma ji'i Tito lo'o tya'a ndya'a yu. Lo'o jua'a tso'o tsa nti' ya lo'o ña'a ya ñi'ya nu ndyu'ni ma lo'o ngu' bi'. Ca tiya' la li' caja cha' bi' ji'i lcaa taju ñati' nu cuentya ji'i Cristo bi'.

**Msta nu nda ma cha' xtyucua
ji'i tya'a ñati' ma**

9 Nga'aa nti' cha' chcu'i' la na' lo'o cu'ma cuentya ji'i msta nu nxti'i ma cha' xtyucua ji'i ngu' tya'a ma nu ntsu'u cha' ji'i lo'o Cristo, ²cha' cua jlo ti' na' cha' tso'o ti nti' ma ña'a ma ji'i ngu'. Lu'ba ti nchcui' na' lo'o ngu' ca tyi re, ca loyuu su cuentya Macedonia re, cha' tso'o

tsa ndyu'ni ma, cu'ma ngu' ca tyi nde loyuu su cuentya Acaya bi'; ni na' ji'i ngu' cha' yala tsa ti' cu'ma, cha' tya yija na ngua'ni cña ti' ma cha' xti'i ma msta' bi'. Lo'o nu ngu' Macedonia re ni, cua ngua chaa la ti' tyiquee ngu' lo'o na'a ngu' cha' yala tsa ndyu'ni ma cña. ³Masi jua'a ña'a ti tya ta na' ji'i ngu' tya'a na bi', cha' caa ngu' ca slo ma. Li' taca cua'ni ma tsa ña'a nu cua nacui na' ji'i ngu' cha' ndu'ni ma, si'i cha' laja ti nchcui' na' ji'i ma lacua. Bi' cha' cua'ni ma cha' xti'i ma msta' bi', cha' cua laca ti nguscua se'i cha' bi' nu lo'o caa na'. ⁴Ná jlo ti' na' si lo'o xi tya'a na nu laca ngu' Macedonia re caa na' li'. ¿Ñi'ya cua'ni na li', si ña'a ngu' cha' ná ngua'ni yala ma? Ca tyuju'u tsa ti' ya li', cha' cua nchcui' ya lo'o ngu' cha' tso'o tsa ndu'ni ma; jua'a cu'ma caca tyuju'u ti' ma li'. ⁵Bi' cha' cua nchcui' na' lo'o ngu' tya'a na re, cha' tsaa ngu' nde loo la que na', cha' xtyucua ngu' ji'i ma cha' cua'ni cho'o ma msta, ñi'ya nu nacui ma 'na cha' ta ma; cua laca nscua se'i ti cha' bi' lo'o caa na' li'. Jua'a laca bi' sca cña tso'o nu ngua'ni ma xqui'ya cha' ndiya ti' ma ndu'ni ma ji'i, si'i sca cña nu ndatsaa tsa ya ji'i ma laca nu ngua'ni ma li'.

⁶Tyi'u ti' ma ñi'ya ndyaca lo'o ntyaa na na cuiñi. Si xti ti si'yu na cuiñi bi' cataa na, xti ti cha' tso'o tyu'u ji'na li'; pana si quiña'a si'yu cataa na, quiña'a la cha' tso'o tyu'u li'. ⁷La cui' jua'a lo'o ta na cñi xlya'be ti, nga'a cha' quiñi ti' na ni tsa lo ta scaa na. Ná tso'o si cha' cuiñi ti na ta na ji'i, la cui' ti ná tso'o si cha' juersa ti ta na ji'i; ndiya

la ti' ycui' Ndyosi si tso'o ntsu'u tyiquee na ta na ji'i. ⁸Taca xtyucua ycui' Ndyosi ji'i ma lo'o quiña'a tsa cha', lo'o li' tyu'u scua ji'i ma lcaa cha' nu lyiji ji'i ma; lo'o jua'a tya caja la ñi'ya xtyucua ma ji'i xa' ñati lo'o cua ña'a ca cña tso'o. ⁹Ndi'ya nchcui' cha' nu nscua lo quityi cusu':

Sca ñati nu ndaquiya' tso'o ji'i ycui' Ndyosi, quiña'a tsa cha' xlya'be nda yu ji'i ngu' ti' tya'a yu;

bi' cha' lcaa tyempo tyi'u ti' ngu' ji'i cña tso'o nu ndu'ni yu.

¹⁰Nda ycui' Ndyosi na cuiñi cataa na, jua'a nda Ni na cacu na; la cui' jua'a ta Ni lcaa na nu lyiji ji'i ma cha' cua'ni ma sca cña tso'o lo'o ñati chalyuu. Lo'o jua'a xtyucua Ni ji'i ma cha' tyu'u scua cha' tso'o nu ndyu'ni ma, cha' xqui'ya bi' caca tso'o tyiquee ñati. ¹¹Bi' cha' jua'a ndyaca, cha' cua ndyiji lcaa na ji'i ma, ña'a cuayá' taca ta ma cha' xlya'be ji'i xa' ñati. Lo'o cua ndye, li' tso'o tsa tya ngu' xlya'be ji'i ycui' Ndyosi xqui'ya msta nu cua nda ma, nu tsaa lo'o ya ji'i cha' tyalaa ca su ndi'i ngu' ti' bi'. ¹²Nu lo'o nda ma na nu xtyucua ji'i ngu' tya'a na ni, li' caja na nu lyiji cha' tyiji yu'u ji'i ngu' bi' chalyuu; jua'a tso'o tsa caca tyiquee ngu' bi'. Lo'o chcui' ngu' lo'o ycui' Ndyosi, ¹³cua'ni tlyu ngu' ji'i ycui' Ndyosi li'. Taca ña'a ngu' bi' ji'i ma, cha' chañi cha' ndaquiya' ma ji'i cha' tso'o nu cua nda Cristo lo'o ma; ca cuayá' ti' ngu' cha' bi' lo'o ña'a ngu' cña nu cua ngua'ni ma cha' caja xlya'be ji'i ngu' bi'. Cua'ni ch'i ngu' loo ycui' Ndyosi li', xqui'ya cha' tso'o tsa nda ma msta ji'i ngu' bi', la cui' ñi'ya nu nda ma ji'i lcaa ñati. ¹⁴Li' chcui' ngu' bi' lo'o ycui' Ndyosi

cuentya jil'i mā, cha' tso'o tsa ntsu'u tyiquee ngu' ña'a ngu' jil'i mā; tyi'u ti' ngu' cha' quiña'a tsa cha' tso'o ndu'ni ycu'i Ndyosi lo'o ñati xqui'ya msta nu cua nda mā jil'i ngu' bi'. ¹⁵Tso'o tsa laca si tya na xlya'be jil'i ycu'i Ndyosi lacua, cha' tlyu tsa cha' tso'o laca nu cua nda Ni jil'na, ni nga'aa nchca ca cuayá' ti' na cha' bi'.

Ycu'i Ndyosi nda chacuayá' macala su cua'ni Pablo cña

10 Pablo laca na' nu nchcui' na' lo'o cu'mā juani; tyu'u cha' clyu ti' jil'i mā, masi chcu'i liñi na' lo'o mā. Nacu'i ngu' cha' ntsij' na' lo'o nchcui' na' lo'o mā nu lo'o ndil'i na' slo mā, pana tyaala tsa ndu'ni na' lo'o mā nu lo'o nga'a na' tyijyu'; jua'a cha' nda ngu'. Tyi'u ti' mā lacua, cha' xcui' tso'o ti nti' Cristo lo'o ña'a Ni jil'na. ²Nu juani tya'na nchcui' na' lo'o mā, cha' ná cua'ni lye mā lo'o na', cha' jua'a ná cua'ni tyaala na' lo'o mā chaca quiya' lo'o tyalaa na' ca su ndil'i mā. Taca cua'ni tyaala na' lo'o ñati tu'ni, ñati nu cua nñilo'o jil'i mā cha' cuxi tsa cña ndyu'ni ya. ³Chañi tsa cha' laca na ñati chalyuu, pana ná ndyu'ni na ngana jil'i ngu' ñi'ya nu ndu'ni xa' ñati; ⁴si'i na nxuu tya'a na lo'o ngu' cuxi ñi'ya nu nxuu tya'a sca ñati chalyuu. Ycu'i Ndyosi ni, nchca tsa jil'i Ni, bi' laca nu stu'ba ti ndu'ni cña lo'o na cha' taca tyijiloo na jil'i lcaa cha' cuxi nu nxuu lo'o na. ⁵Ntsu'u cha' tyijiloo na jil'i lcaa cha' cuiñi nu nchcui' ngu' jil'i Cristo; jua'a ntsu'u cha' tyijiloo na jil'i lcaa cha' cuxi nu tijj' tsa ti' ngu' jil'i, nu ndaca'a tsa jil'i ngu' cha' ná xñi ngu' cha' jil'i ycu'i Ndyosi. Nu lo'o cua

nguxtyanu ngu' jil'i lcaa cha' cuxi bi', li' taca cua'ni na cha' taquiya' ngu' jil'i cha' nu ntsu'u jil'i Cristo. ⁶Bi' cha' lo'o cu'mā ni, nga'a cha' taquiya' lyiji mā lcaa cha' nu ntsu'u jil'i Cristo, cha' tiya' la li' taca culo'o ya jil'i nu xa' la ñati nu ná ntaja'a taquiya' jil'i cha' bi' tsiya' ti.

⁷Na la xña nchcui' ti mā jil'i ya. Pana tso'o la si culacua xi ti' mā ñi'ya ndyu'u scaa cha' nu liñi ca; nu ñati nu nti' cha' cuentya jil'i Cristo laca ngu' bi' ni, ndu'ni cha' culacua tso'o la xi ti' ngu' bi', cha' caca cuayá' ti' ngu' li', cha' lo'o cuare laca ya cuentya jil'i Cristo. ⁸Cua nchcui' tsa na' lo'o mā cha' cua nda ycu'i nu Xu'na na chacuayá' jil'i ya, nu lo'o ndya'a ya slo cu'mā; lo'o jua'a ná nchca tyuju'u ti' na' masi nchcui' na' jua'a lo'o mā. Cua lo'o chacuayá' jil'i ycu'i Ndyosi ndya'a ya, cha' taca tyatí la ti' tyiquee mā cha' jil'i Ni; si'i na cua'ni ñu'u lyiji ya jil'i mā. ⁹Ná nti' na' cha' ñacui' mā cha' na nchcutsij' ti na' jil'i mā lo'o quityi nu nscua na' cha' yaa slo mā. ¹⁰Nacu'i ngu': Tonu tsa cha' nu nda nu Pablo bi', tyaala tsa ndu'ni yu lo'o na, nu lo'o ndil'i yu tyijyu'. Nda yu cha' nu lijya ca slo na, nacui' ngu' jil'i mā, pana ná nchca culo tso'o yu cña ji'na nu lo'o ndil'i yu slo na; ná nduna na tsiya' ti cha' nu nda yu li', nacui' ngu' bi' li'. ¹¹Tso'o si caca cuayá' ti' ngu' bi' lacua, cha' sca ti cuayá' ndyu'u cha' nu nscua ya lo quityi nu lo'o nga'a ya tyijyu', la cui' ñi'ya nu cua'ni ya lo'o mā nu lo'o tyil'i ya ca slo mā.

¹²Si'i na caca stu'ba cha' jil'i ya lo'o ñati bi', nti' ya; tyixi tsa ndu'ni ngu' bi' lo'o tya'a ngu', tonto tsa ngu' bi'. Na

ñā'a cuayá' ngu' bi' jil'i ycuil' ca ngu', bi' cha' nti' ngu' cha' tso'o tsa ndyu'ni ycuil' ngu'. ¹³Pana nu cuare ni, ná nti' ya cha' chcuil' tso'o ti ngu' jil'i ya cuentya jil'i sca cña nu cua ngua'ni xa' ñati; tso'o masi chcuil' ngu' jil'i cña nu ndyu'ni ycuil' ca ya, cha' ycuil' Ndyosi laca nu nda chacuayá' macala su nga'a cha' cua'ni scaa ya cña. Lo'o jua'a nda Ni chacuayá' cha' ndyalaa ya ca slo cu'ma, ngu' Corinto. ¹⁴Bi' cha' lacua, cua lo'o chacuayá' jil'i ycuil' Ndyosi ndyaa ya ca slo ma tya clyo, cha' nchcuil' ya cha' tso'o nu ntsu'u jil'i Cristo lo'o ma; si'i na ntyijiloo ya jil'i chacuayá' nu nda Ni jil'i ya bi'. ¹⁵Ná ntsu'u cha' chcuil' ya jil'i cña nu ndyu'ni xa' ñati cuentya jil'i ycuil' Ndyosi, chcuil' ya jil'i tsa bi' ti cña nu nda Ni chacuayá' cha' cua'ni ycuil' ca ya ca slo ma. Na cua nti' ya cha' xñi tso'o la ma cha' jil'i ycuil' Ndyosi nde loo la, cha' li' quiña'a la cña taca cua'ni ya laja ngu' tya'a ma, ñil'ya nu cua nda Ni chacuayá' cha' cua'ni ya. ¹⁶Lo'o li' xqui'ya cu'ma caja ñil'ya chcuil' ya cha' tso'o nu ntsu'u jil'i Cristo lo'o ngu' xa' quichi' nu ndi'i tyijyu' la, nde loo la ca su ndi'i cu'ma. Bi' cha' lacua, ná ndu'ni cha' chcuil' ya cha' jil'i cña nu cua ngua'ni xa' ñati cuentya jil'i Cristo.

¹⁷Si nga'a cha' chcuil' na jil'i sca cha', tso'o la chcuil' na jil'i sca cña nu ndyu'ni ycuil' Ndyosi lacua. ¹⁸Si'i na taquiya' tso'o la Ni jil'i ñati nu nchcuil' tsa jil'i cña nu ndyu'ni ycuil' ca ngu'; nu lo'o tso'o ti nti' Ni ña'a Ni jil'i ñati, li' taquiya' Ni jil'i cña nu ndyu'ni ngu' bi'.

**Nu ngu' nu cuiñi ti nclyu'u
cha' jil'i Jesús**

11 Lo'o juani tyu'u cha' clyu ti jil'i ma lo'o na, talo tyiquee

ma xi jna', masi cha' tonto ti na' nchcuil' tsa na' cha' jil'i ycuil' ca ti na'. ²Na tiji' tsa ti' na' ña'a na' jil'i cu'ma. Ni tyiquee' la cui' jua'a nti' ycuil' Ndyosi ña'a Ni jil'i cu'ma. Na cua ngüñi cha' 'na lo'o ycuil' Ndyosi cha' ta na' jil'i ma cha' caca ma ñati jil'i Cristo, ñati nu lubii tyiquee, la cui' ñil'ya laca lo'o sca nu cuna'a cuañi' nu caja clyo'o lo'o sca ti nu qui'yu jil'i; ³ndube tsa ti' na' si quiñu'u chca cresiya jil'i ma. Tya sa'ni ni, cua nguñilo'o nu cuaña jil'i Eva, cha' tajua' tsa nchcuil' nu xña'a bi'. Pana ná nti' na' cha' quiñu'u cha' jil'i ma lo'o Cristo jua'a, ná nti' na' cha' ñilo'o nu xña'a jil'i ma xqui'ya xa' ñati; juani tso'o tsa cha' tyucui tyiquee ma cua ngusñi ma cha' jil'i ycuil' Cristo. ⁴Ngujui cha' jna' cha' ndi'ya ndu'ni ma: tso'o tsa nchcuil' ma lo'o cua ña'a ca ñati nu lijya ca slo ma, masi xa' ña'a cha' nu nda ngu' cuentya jil'i Jesús, masi ná stu'ba cha' nu nda ngu' bi' lo'o cha' nu cua nda ya lo'o ma tya clyo la. La cui' jua'a nduna ma chaca cha', pana si'i cha' tso'o jil'i Jesús nu ndu'ni lya'a ji'na jil'i nu cuxi nu cua nchcuil' ya lo'o ma laca bi'. Bi' cha' laca cha' chaca xtyi'i ndyu'u ne' cresiya jil'i ma juani, nga'aa si'i Xtyi'i ycuil' Ndyosi laca bi'. ⁵Ni si'i na cuxi la laca cha' nu nchcuil' na', si'i na tso'o la cha' nu nchcuil' nu xa' ñati bi'; nti' ma jua'a, masi cua nguñilo'o ngu' jil'i ma lo'o nchcuil' ngu' cha' laca ngu' cña jil'i Cristo. ⁶Masi ná nchca 'na chcuil' liñi na' lo'o ñati, nti' ma, pana ndye cha' ngua tsa'a tso'o na' cha' jil'i Jesús bi'; lo'o jua'a jlo ti' ma cha' chañi tsa cha' nu nchcuil' na' re, cha' tyuu

quiya' cua na'a mā 'na, lcaa ca cha' nu cua ngua 'na.

⁷Ná ngusñi na' caya' jil'i mā tsiya' ti nu lo'o ndil'i na' ngulu'u na' cha' tso'o jil'i ycuil' Ndyosi jil'i mā. Cua ntaja'a na' li' cha' caca ti'l' la na' xqui'ya cu'mā, cha' caja ñil'ya caca tso'o la tyiquee ycuil' cu'mā. ¿Ha ná tso'o cha' ngua'ni na' jua'a, nti' cu'mā? ⁸Ca ta'a taju ngu' tya'a na nu ngusñi cha' jil'i Jesucristo xa' quich'i ni, bi' laca ngu' nu nxyucua 'na lo'o cñi tyucui tyempo lo'o ngua'ni na' cña ca su ndil'i cu'mā; ná ngusñi ti na' caya' jil'i ngu' bi', cha' jua'a ngua nxyucua na' jil'i mā li'. ⁹Tyucui tyempo nu lo'o nguti'l' na' lo'o cu'mā, nu lo'o lyiji cñi 'na, li' ná ngüijña na' jil'i mā cha' xtyucua mā xi 'na; nu ngu' ca tyi Macedonia, tya'a ngusñi na cha' jil'i Cristo, cua yaa yalo'o ngu' bi' lcaa na nu nguliji ti xi 'na. Jua'a ngua'ni na' nu ngua li', cha' ná ta na' quiña'a tsa cña jil'i cu'mā, ngua ti' na'. La cui' jua'a tya cua'ni la na' tyempo nde loo la, nti' na'. ¹⁰Tso'o la nti' na' cha' ndyaca jna' jua'a. Bi' cha' juani macala su tya'a na' tyucui loyuu su cuentya Grecia, nga'aa nti' na' cha' ta ngu' caya' 'na; cua jlo ti' mā cha' chañi tsa cha' nu nchcui' na' re, xqui'ya cha' laca na' ñati' jil'i Cristo. ¹¹Si'i xqui'ya cha' ná ntsu'u tyiquee na' ña'a na' jil'i mā, bi' cha' nchcui' na' jua'a; cua jlo ti' ycuil' Ndyosi cha' tso'o tsa nti' na' ña'a na' jil'i cu'mā. ¹²Lo'o jua'a tya cua'ni la na' ña'a nu ndu'ni ti na' juani, cha' jua'a ná caca chcuil' lye nu xa' ñati' bi' jil'i ya, lo'o ñacu' ngu' cha' ndyu'ni ya cña ñil'ya nu ndu'ni ycuil' ngu'. ¹³Ná chañi cha' ndyu'ni ngu' bi' cña jil'i

Cristo; na cuiñi ti ngu' bi', quiña'a tsa cha' cuiñi nda ngu' bi' lo'o ñati' macala su ndya'a ngu'. Xa' ña'a xi ndu'ni loo ngu' bi', cha' ñilo'o ngu' jil'i xa' ñati' cha' laca ngu' bi' ñati' tso'o, cha' ñati' nu ndyu'ni cña jil'i Cristo laca ngu' bi'. ¹⁴Ná tlyu cña laca cha' ndu'ni ngu' bi' jua'a, cha' lo'o nu xña'a nu naa Satanás taca jil'i ñilo'o jil'i ñati', nu lo'o xa' ña'a cua'ni loo yu ña'a cuayá' nu ca ti' ngu' cha' laca yu sca xca nu ndyu'ni tucua lo'o xee jil'i ycuil' Ndyosi; pana ná chañi laca cha' bi'. ¹⁵La cui' jua'a lo'o ngu' nu ndyu'ni cña cuentya jil'i nu xña'a bi'; ná tlyu cña cha' cua'ni ngu' cha' xa' ña'a loo ngu', ña'a cuayá' nu ñilo'o ngu' bi' jil'i xa' la ñati' cha' cña jil'i ycuil' Ndyosi laca nu ndyu'ni ngu' bi'. Pana nu lo'o tyalaa hora cha' caca cuayá' jil'i ngu' lo'o ycuil' Ndyosi, li' chcube' ngu' bi' ñil'ya nu nga'a cha' tyacua jil'i ngu' xqui'ya cña cuxi nu cua ngua'ni ngu' lo'o yaa ngu' chalyuu.

**Cha' ti'l' nu cua ngujui jil'i
Pablo lcaa su nguta'a yu**

¹⁶Chaca quiya' chcuil' na' lo'o mā, cha' ná nga'a cha' chcuil' mā cha' nu tonto ti laca na'. Masi jua'a nti' mā, cha' tonto laca na', pana ta mā xi chacuayá' 'na chcuil' na' xi jil'i lcaa cha' nu cua ngua 'na. ¹⁷Ná ndiya ti' na' cha' nchcui' na' jil'i cha' bi', cha' si'i cha' nu cua nda ycuil' Ndyosi cha' chcuil' na' lo'o ñati' laca cha' bi', nti' na'. Chañi cha' tonto tsa na', nti' na', si lye tsa chcuil' na' cha' jil'i ycuil' ca na'. ¹⁸Pana ná ndube ti' na', chcuil' na' xi juani, cha' ntsu'u tsa ngu' nu jua'a nchcui' tsa ngu' cha' caca ch'i la loo ycuil' ca ngu',

nti' ngu'; bi' cha' lo'o na' ntsu'u chacuayá' chcuí' na' xi, nti' na'.
 19 iNu cu'ma nchca tsa ji'i ma! Bi' cha' tso'o tsa ndalo tyiquee ma ji'i ngu' nu tonto ti ndu'ni. 20 Na ndalo tsa tyiquee ma ji'i lcaa ngu' tonto bi', masi lye tsa nclyo ngu' cña ji'i ma, masi ndyu'ni ngu' ngana ji'i ma, masi ndatsaa tsa ngu' ji'i ma cha' cua'ni ma cha' cuxi, masi ndu'ni tyucuaa tsa ti' ngu' lo'o ma, masi lu'ba ti ntyiji'i ngu' saca' ma; cua ndalo tsa tyiquee ma ji'i ngu' bi'.
 21 Lo'o li' nacui ma cha' ná ngulo tso'o ya cña ji'i ma. iChañi cha' ná ngua'ni tyaala ya ji'i cu'ma ñi'ya nu ndyu'ni nu ñati bi'!

Tso'o lacua, chcuí' na' xi cha' ji'i ycuí' ca ti na', masi cha' tonto ti ndyu'ni na' jua'a; si'i ngu' bi' ti nu ntsu'u chacuayá' chcuí' ngu' ji'i ycuí' ca ngu'. 22 Laca na' ngu' hebreo stu'ba ti lo'o ngu' bi'; jua'a laca na' ngu' Israel stu'ba ti lo'o ngu' bi', cha' jua'a ndyu'u cha' jna' lo'o jyo'o Abraham stu'ba ti lo'o ngu' bi'. 23 Nacui ngu' bi', cha' cña ji'i Cristo ndyu'ni ngu'; la cui' cña bi' ndyu'ni na'. Masi tonto ti nchcuí' na', pana tso'o la cña nu ndyu'ni na' que cña nu ndyu'ni ngu' bi'; lye la ngua'ni na' cña, lu'ba la ngusu'ba ngu' 'na ne' chcuá, tyuu tsa quiya' cua ngujui'i ngu' juata hichu' na', lu'ba ti ndyaca cha' cua cajaa ti na' xqui'ya Cristo. 24 Calaa tyii ntucua caa quiya' ndya'ni ngu' cuxi cuentya ji'i ngu' judío ni, lo'o jua'a ca'yu quiya' ngujui'i ngu' judío 'na tsa lo cua quiya'; 25 jua'a sna quiya' ngujui'i ngu' romano yaca hichu' na', lo'o jua'a tsaca quiya' ngu' ngu' quee 'na cha' ngua ti' ngu' cujuui

ngu' 'na. Sna quiya' ngua cuxi ji'i yaca ni'i su ndya'a na', ngüilyu'u bi' nde ne' hitya; lo'o jua'a sna quiya' ngua cha' ndyanu na' nchcuatya ti na' lo hitya sca tsá lo'o sca talya.
 26 Quiña'a tsa se'i ndya'a na' tyucuii su caca cuxi 'na nquicha': ntsu'u hora ndyaca na' cla'be sta'a lo'o ndyaluu bi'; la cui' jua'a ntsu'u tsa ñati cuaana tyucuii; masi ngu' judío tya'a na', masi ngu' xa' tsu', ngua ti' ngu' cua'ni cuxi ngu' lo'o na'; la cui' jua'a masi ndya'a na' nde quichi tonu, masi ndya'a na' nde ne' quixi', masi ndya'a na' nde lo tyujo'o, ntsu'u tsa cha' cuxi nu ndyaca 'na; lo'o jua'a ntsu'u ngu' nu stu'ba ndya'a lo'o ñati ji'i Jesucristo, pana cha' cuiñi ndyu'ni ngu' bi', cuxi ti ngulacua ti' ngu' ña'a ngu' 'na.
 27 Tucui tsa cña nu ndyaca 'na, ti'i tsa cña ndyaca 'na ca su ndya'a na', ña'a cuaya' tyuu tsa quiya' ná ngua caja' na'; ntsu'u quiya' ntyute' na', jua'a ntsu'u quiya' nguityi na' hitya, lo'o jua'a ntsu'u tsá nu ná ngujui tsiya' ti na cacu na', ntsu'u tsá lo'o lye tsa nchca tlya' na', la cui' jua'a ná ngujui late' cacu' na'. Lcaa cha' bi' ndyaca 'na ca su ndya'a na'.
 28 Lo'o jua'a tya ntsu'u la xi xa' la cha' 'na; lcaa tsá ndube tsa ti' na' ñi'ya ndyaca ji'i lcaa taju ñati nu cuentya ji'i Cristo ca xa' quichi, lye tsa nclyacua ti' na' ne' cresiya jna' lo'o ndyi'u ti' na' ji'i ngu' bi'. 29 Lo'o ná ndyiji juersa ji'i scaa ngu' bi', li' caca ñu'u ti' na' cuentya ji'i ngu' bi'; lo'o ndyaca qui'ya ji'i scaa ngu' bi', la cui' jua'a na', xñi'i tsa ti' na' li'. 30 Laja lo'o nchcuí' ti na', tso'o si chcuí' na' ji'i lcaa cha' nu ná nda chacuayá' cha' caja juersa jna' su

ntucua ycuí' ti na'. ³¹Ycuí' Ndyosi Sti Jesucristo nu Xu'na na ni, tyucui tyempo nga'a cha' cua'ni tlyu na jilí Ni: la cui' Ni jlo ti' Ni cha' si'i cha' cuiñi laca nu nda na' lo'o cu'ma. ³²Ndi'ya cha' ngua 'na lo'o nguti'i na' ca quichí Damasco: Nu laca xu'na quichí ca jua, cuentya jilí rey Aretas laca yu cña; lo'o jua'a ngulo yu bi' cña jilí ngu' policia cha' tsatu ngu' to' lo'o quichí bi' cha' tejeya' ngu' 'na, cha' tyaa lo'o ngu' 'na nde ne' chcuá li'. ³³Pana xa' tyucuij ngusñi na' nguta'a na' li'; yaa lo'o ngu' tya'a na sca chcubi, cha' chca'a na' nde ne' chcubi bi', lo'o li' ngusu'ba ngu' 'na toni'i ventana cha' ngua'ya ti'i na' nde chu' lo'o quichí bi' nde liya'. Jua'a ngua, bi' cha' laca cha' ngula'a na' jilí xu'na quichí bi'.

**Ngulu'uloo ycuí' Ndyosi
jilí Pablo laja xcalá yu**

12 Tya nti' cha' chcuí' na' la xi cha' jilí ycuí' ca ti na', masi ná tso'o chcuí' na' jua'a lo'o xa' ñati. Juani ta na' sca cha' lo'o mā ñi'ya nu cua nchcuí' xcalá na' tsaca quiya'. Laja xcalá ti na', li' ngulu'uloo ycuí' nu Xu'na na 'na, lo'o jua'a nda Ni sca cha' lo'o na' li'. ²Sca ñati nu cua ngusñi cha' jilí Cristo laca na'; nu juani cua ntsu'u tii jlyacua yija tya lo'o ngua ti' na' cha' yaa ycuí' Ndyosi yaqui'ya Ni 'na, cha' li' ndya'aa ca chaca chalyuu nde cuá la, ca su ntucua ycuí' Ndyosi. Nga'aa jlo ti' na' si chañi cha' ndya'a na' ca ndacua, si laja xcalá ti na' ngulu'uloo ti cha' bi' 'na; sca ti ycuí' Ndyosi jlo ti'. ³Chaca quiya' chcuí' na' lo'o cu'ma cha' ná

jlo ti' na' si chañi cha' ndyaa lo'o lye ycuí' Ndyosi 'na ca chalyuu bi' su tso'o tsa ña'a leaa na, si na nchcuilo'o ti 'na cha' ndya'a na' ca bi'; sca ti ycuí' Ndyosi jlo ti'. ⁴Ca bi' cua ndyuna na' quiña'a tsa cha'; cua ntsu'u tsa cha' nu ná nchca chcuí' na' jilí, jua'a ná caja ñi'ya chcuí' ñati chalyuu jilí cha' bi' tsiya' ti. ⁵Pana tso'o si chcuí' na' xi lo'o mā, cha' jua'a ngua 'na tya li'; ná tso'o chcuí' na' xa' la cha' cuentya jilí ycuí' ca na', sca ti si chcuí' la na' xi jilí scaa cha' nu ná nda chacuayá' 'na cha' caja juersa 'na su ntucua na' ycuí' ti na'. ⁶Ni si'i na tonto laca na' cha' nchcuí' tsa na' jilí ycuí' ca ti na' jua'a, cha' liñi laca nu nda na' lo'o mā juani. Pana nga'aa nti' na' chcuí' na' quiña'a la cha' lo'o mā juani, cha' ná nti' na' cha' cua'ni chí ngu' loo na' si bilya ña'a ngu' ñi'ya ndyu'ni na', si bilya cuna ngu' cha' nu nda na'; tsa ña'a cuayá' nu ndyuloo ti ngu' 'na, jua'a ti taca cua'ni chí ngu' loo na' nti' na'.

⁷Lo'o li' nda ycuí' Ndyosi chacuayá' cha' caja xi cha' chcube' na', cha' ná lye tsa caca tyucuaa ti' na' lo'o ñati xqui'ya cha' tlyu ca nde cuá nu cua na'a na' laja xcalá; nda Ni sca lo quicha 'na nu ti'í tsa ndyu'ni lo'o na'. Lo'o jua'a laca bi' ñi'ya laca lo'o ntsu'u na ya' nu xña'a nchcube' ji'na, cha' ti'í tsa ndyu'ni quicha bi' lo'o na', cha' ná caca tyucuaa ti' na' lo'o xa' ñati. ⁸Cua ndya'a sna quiya' nchcuí' na' lo'o ycuí' Ndyosi; tya'na tsa nchcuí' na' lo'o Ni cuentya jilí quicha bi' cha' tyu'utsu' bi' jna'. ⁹Pana ndi'ya nacui Ni 'na li': "Tsa bi' ti cha' nga'a cha' tyi'u ti' nu'u, cha' xcui' cha' tso'o

ndu'ni na' lo'o nu'u jua'a ti. Lye la caca cua'ni na' cña xqui'ya nu'u, nu lo'o ná quiña'a tsa juersa ntsu'u ji'i ycu'i ca nu'u", nacui Ni jna'. Bi' cha' juani tso'o tsa nti' na' masi ná ndyiji juersa 'na, cha' li' taca tyanu juersa ji'i ycu'i Cristo ne' cresiya 'na. ¹⁰Tso'o nti' na' lacua, masi ná ntsu'u juersa 'na tsiya' ti, masi quiña'a tsa cha' ti'í nchcui' ngu' jna', masi ti'í tsa na', masi lya' tsa ti' ngu' 'na, masi tucui tsa laca cña su ndya'a na' cuentya ji'i Cristo; la cui' tyempo lo'o ná nchca 'na tsiya' ti, la cui' hora bi' tso'o tsa ndyiji juersa 'na xqui'ya Cristo.

**Ndube tsa ti' Pablo ñi'ya
ndyaca ji'i ngu' Corinto nu
ngusñi cha' ji'i Cristo**

¹¹Cu'ma ngua'ni ma lo'o na' cha' nchcui' na' cha' tonto re, pana cu'ma laca nu nga'a cha' chcui' tso'o ma 'na nquicha'. Masi ná sca cha' ndyaca 'na tsiya' ti, si'i na xti la cña nchca 'na lo'o quiña'a la cña nchca ji'i nu ngu' cuiñi bi', masi tyaca'a tsa ndyu'ni ma ji'i ngu'; si'i jua'a ndyu'u cha'. ¹²Cua ndalo tsa na' laja lcaa cha' cuxi nu ngua 'na, cha' ndyu'ni na' cña nu cua nda nu Xu'na na 'na, cha' ndu na' nchcui' na' lo'o cu'ma. Cua jlo ti' ma cha' ycu'i Ndyosi laca nu cua nda cña bi' 'na nu lo'o cua na'a ma cha' tlyu nu cua ngua'ni Ni ca slo ma xqui'ya na', cha' jua'a cube la ti' ma ji'i ycu'i Ndyosi. Ná nchca cua'ni ñati chalyuu cña bi' jua'a ti. ¹³Tsa bi' ti cha', ná ngüijña na' ji'i cu'ma cha' xtyucua ma 'na, bi' cha' nti' ma cha' chi' nti' na' ña'a na' ji'i cu'ma; tso'o la ndu'ni na' lo'o ngu' xa' quichi, nti'

ma. Tyu'u xi cha' clyu ti' ji'i ma lo'o na' lacua, cha' ná ndijña na' cha' bi' ji'i cu'ma.

¹⁴Cua tyaa ti na' ca su ndi'i ma chaca quiya'. Cua tya'a ti sna quiya' cha' caa na' slo ma juani, lo'o ña'a ti ná lijya na' cha' culo na' sca cña tlyu ji'i cu'ma. Sca ti nti' na' cha' caca ma ñati ji'i ycu'i Ndyosi, ná nti' na' cha' jña na' cñi ji'i ma. Ñi'ya nti' na ni, si ntsu'u sñi' na, ycu'i ti na ta na caya' lo na laca nu lyiji ji'i sñi' na; si'i sñi' na nu ta caya' lo ycu'i na. ¹⁵Lo'o jua'a na', tso'o tsa nti' na' masi culiji na' lcaa na nu ntsu'u xi 'na, masi tye juersa ji'i ycu'i na' tsiya' ti, cha' caja ñi'ya xtyucua na' xi ji'i cu'ma. Bi' cha' ná tso'o laca si xti ti ntsu'u tyiquee ma ña'a ma 'na, masi tso'o la ntsu'u tyiquee na' ña'aa ji'i cu'ma.

¹⁶Ná quiña'a tsa cñi nguliji ma lo na' li'; pana ña'a ti tya ntsu'u xi ngu' tya'a ma nu nchcui' cha' cua nguñilo'o na' ji'i ma cha' cua'ni na' ngana ji'i ma. ¹⁷¿Ñi'ya jua'a? Ná nda na' ñati lijya ca slo ma cha' cua'ni ngu' ngana ji'i ma cuentya 'na, si'i jua'a nti' na'. ¹⁸Chañi cha' nchcui' na' lo'o yu Tito bi', cha' tsubi' ti tsa yu ca su ndi'i ma; ndyaa yu lo'o chaca yu tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús bi' li'. Pana si'i Tito laca nu ngua'ni ngana ji'i ma; sca ti cuayá' ndyu'ni yu cña ñi'ya nu ndyu'ni na' cña, sca ti cha' ntsu'u tyiquee tyucuaa ya.

¹⁹Ni si'i xcu'i na' cua nti' ya cha' tyu'u lubii cha' ji'i ya lo'o cu'ma; laca cha' ndube ti' ya cha' ña'a ycu'i Ndyosi ji'i ya, bi' cha' tsa lo' cua ti cha' nchcui' ya, tsa ña'a cha' nu nti' ycu'i Cristo cha' chcui' ya lo'o

cu'ma. La cui' jua'a lcaa cña nu ndyu'ni ya, na xtyucua ya ji'i ma laca cña bi', cha' ntsu'u tsa tyiquee ya ña'a ya ji'i cu'ma tya'a tso'o na. ²⁰Quiña'a xi nclyacua ti' na' xqui'ya cu'ma juani. Lo'o tyalaa na' ca su ndi'i ma, si quije cha' 'na lo'o ma cha' xa' ña'a ndu'ni ma, nga'aa si'i ñi'ya nu ngulu'u na' ji'i ma tya clyo, çñi'ya cua'ni ta na' lo'o ma li'? Ca cuayá' ti' ma cha' taca cua'ni tyaala na' xi lo'o ma li', masi ná ndiya ti' ma cha' cua'ni na' jua'a. Ndube ti' na' cha' tya ntsu'u xi ngu' tya'a ma nu ña'a ti nxu'u tya'a ngu', nu ti' tsa ti' ngu' ña'a ji'i tya'a ngu', nu ñasi' tsa ngu' ña'a ji'i tya'a ngu', nu sca ti ji'i ycu' ca ngu' ndube ti' ngu'; lo'o jua'a nchcui' ca'a ti ngu' ji'i tya'a ngu', cuentyu tsa ti' ngu' lo'o tya'a ngu', ntyucuaa tsa ti' ngu' ndyu'ni ngu' lo'o tya'a ngu'. Lcaa lo cha' cuxi bi' ndyu'ni ngu' cha' ná ndube ti' ngu' tsiya' ti. ²¹Nu lo'o tyalaa na' chaca quiya' ca slo ma juani ti, si quije cha' jna' cha' jua'a ndu'ni ma, ná tyiquee' quiña'a tsa cha' tyuju'u ti' caca 'na cuentya ji'i ycu' Ndyosi nu laca Xu'na na', nu lo'o ña'a na' ji'i cu'ma. Xi'ya tsa na' li', ña'a cuayá' xñii hitya cloo na'; xi'ya na' xqui'ya ngu' nu ngua'ni cha' cuxi bi' tya tsubi' la, cha' bilya ca tyuju'u ti' ngu' bi' ji'i cha' suba' nu ngua'ni ngu', cha' ntsu'u tsa cha' cuxi nu ndyu'ni ngu' lo'o tya'a ngu', cha' ná lubii cresiya ji'i ngu' bi' tsiya' ti.

Liñi nchcui' Pablo lo'o ngu' lo'o ndye nguscua yu quityi

13 Cua tya'a ti sna quiya' juani cha' caa na'a na' ji'i cu'ma. Ndi'ya cua'ni na juani: Xcui'

nga'a cha' cua'ni cuayá' na ji'i ñati cuxi lo'o tucua sna tya'a ñati nu cua na'a ji'i cha' cuxi bi'. ²Bi' laca cha' nu nchcui' na' lo'o lcaa cu'ma ngu' Corinto nu cua ngusñi cha' ji'i Jesucristo, lo'o jua'a nchcui' na' lo'o cu'ma ngu' taju ji'i Jesús ca ndacua nu ngua'ni cha' cuxi tya tsubi' la. Nu lo'o ñaa na' nu ndyaca tyucuaa quiya' ni, cua laca nda na' cha' re lo'o cu'ma li', pana juani lo'o ndi'i na' tyijyu', tya chaca quiya' chcu' na' cha' bi' lo'o ma, cha' ni sca ñati nu ndu'ni cha' cuxi ná nga'a cha' clyaa ngu' lo'o caa na' chaca quiya'; cua'ni cuayá' na' ji'i lcaa ngu' bi'.

³Ca li' caca cuayá' ti' ma cha' ycu' Cristo laca nu nda cha' nu nchcui' na'; lo'o jua'a si'i na xti ti cña nchca ji'i Cristo lo'o xcube' Ni ji'i ma, masi lye tsa cua'ni Ni cña cha' chcube' ma li'. ⁴Chañi tsa cha' ndye juersa ji'i Cristo nu lo'o ndyujuii ngu' ji'i, lo'o ngujui' ca'a ngu' ji'i lo crusi; pana tlyu tsa cña ngua'ni ycu' Ndyosi cuentya ji'i yu, bi' cha' laca cha' ña'a ti tya lu'ú yu juani. Ñi'ya nti' Cristo, cha' ná ngxlyú cha' hichu' ñati nu ndyujuii ji'i, la cui' jua'a cuare, si'i na lye tsa nclyo ya cña ji'i cu'ma nquicha'; pana juani caca cuayá' ti' ma cha' ña'a ti tya lu'ú ya xi, cha' la cui' chacuayá' ji'i ycu' Ndyosi ndya'a lo'o ya lijya ya, la cui' tya'a chacuayá' nu ntsu'u ji'i Cristo.

⁵Cua'ni cuayá' ma ji'i ycu' ca ma lacua, cha' ca cuayá' ti' ma si chañi cha' tya ndyanu tyucui cha' ji'i Jesucristo ne' cresiya ji'i ma. Nga'a cha' tyi'u ti' ma cha' ndyanu Xtyi'i Jesucristo ne' cresiya ji'i sa scaa ma; sca ti si cua ngunu'u cresiya ji'i ma lo'o

ycui' Ndyosi tsiya' ti, nga'aa tyanu Ni lo'o mā li'. ⁶Lo'o jua'a nti' na' cha' caca cuayá' ti' mā cha' jil'i cuare, cha' si'i na ngunu'u cresiya jil'i ya lo'o Ni. ⁷Lu'ba ti ndijña ya cha' jil'i ycuil' Ndyosi, cha' ná ta Ni chacuayá' cha' cua'ni mā xa' la cha' cuxi; na cua nti' ya cha' xtyucua Ni jil'i mā cha' tso'o ti caca tyiquee mā. Ná ndube ti' ya, masi nacui' ngu' cha' ná nhca jil'i ya tsiya' ti. ⁸Ná ntsu'u cha' cua'ni tyaala ya lo'o mā si' ña'a ti tya ndyanu tso'o cha' ne' cresiya jil'i mā, nu cha' jil'i Jesús nu cua ngusñi mā; pana si ndyu'ni ñu'u ca mā jil'i nu cha' jil'i Jesús bi', li' cua'ni tyaala ya lo'o mā. ⁹Si tso'o tsa ndyanu tachaa cha' jil'i ycuil' Ndyosi ne' cresiya jil'i mā, tso'o tsa nti' ya li', masi xti ti cha' nhca jil'i ycuil' ya; bi' cha' ndijña ya cha' jil'i ycuil' Ndyosi cuentya jil'i cu'mā lacua, cha' jua'a caca tyucui la ti' tyiquee mā ña'a mā jil'i ycuil' Ndyosi. ¹⁰Lo'o jua'a nscua na' quityi re, masi tyijyu' tsa ndi'i na' cuentya jil'i cu'mā, cha' ná caca tyaala na' lo'o cu'mā nu lo'o cua ndyalaa na' ca quich'i tyi mā. Chañi cha' cua nda ycuil' nu Xu'na na chacuayá' 'na, pana ndi'ya ndyu'u cha' bi': cua'ni na' cha' caja ñi'ya tyanu tachaa la cha' bi' ne' cresiya jil'i mā; ná ntsu'u chacuayá' 'na cha' cua'ni ñu'u lyiji na' jil'i cu'mā.

¹¹Cu'mā tya'a ngusñi na cha' jil'i Jesucristo, chcuil' salya' na' lo'o mā juani, nu lo'o cua tye ti xcua se'i cha' nu nscua na' lo quityi re. Cua'ni lyiji mā ñi'ya nu nga'a cha' cua'ni mā cha' laca mā ñati jil'i ycuil' Ndyosi. Cua'a jyaca mā jil'i lcaa cha' nu nda na' lo quityi re. Cua'ni mā cha' caca stu'ba tyiquee mā lo'o xa' ñati tya'a mā. Tso'o ti tyi'i mā lo'o lcaa ñati. Lo'o li' la cui' ycuil' Ndyosi laca nu tyi'i lo'o mā lcaa tsa; ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na, lo'o jua'a ndu'ni Ni cha' ti' ti tyi'i tyiquee na. ¹²Chcuicha' mā jil'i tya'a mā tyucui tyiquee mā, quityi mā jil'i tya'a mā chacuayá' jil'i Cristo. ¹³Lcaa ngu' tya'a ngusñi na cha' jil'i ycuil' Ndyosi ca nde, cua nti' ngu' ta ngu' xlyo ni'i jil'i lcaa ngu' tya'a mā nu ndi'i cajua.

¹⁴Lo'o juani nti' tsa na' cha' ná tye cha' stu'ba cha' jil'i lcaa cu'mā cajua lo'o Jesucristo nu Xu'na na, la cui' Ni laca nu quiña'a tsa cha' tso'o ndu'ni lo'o na lcaa tsa. Jua'a nti' na' cha' lcaa tsa caca stu'ba cha' jil'i mā lo'o ycuil' Ndyosi, la cui' Ni laca nu ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na. Jua'a nti' na' cha' tyanu Xtyi'i ycuil' Ndyosi ne' cresiya jil'i mā, la cui' Ni laca nu ndu'ni cha' stu'ba ntsu'u cha' ji'na lo'o Ni, jua'a lo'o xa' la ngu' tya'a ngusñi na cha' jil'i ycuil' Ndyosi. Jua'a caca cha' lacua.